

Alapítva 1810-ben. **Haltenerger Béla Kassa**
 ruhafestés, vegytisztítás, gallértisztítás.
 A GYÁR TELJES ÜZEMBEN VAN.
 Gyászesetben ruhafestés feketére és egyen-
 ruhák tisztítása soronkívül.

MOLNÁR FERENCZ
 ÚJ KÖNYVE:

AZ ÓRIÁS

ÉS EGYÉB
 ELBESZÉLÉSEK

Ára 5 korona

A FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

KAPHATÓ MINDEN KÖNYV-
 KERESKEDÉSBEN.

Margit-Crème

a főrangú hölgyek kedvenc szépség-
 világon el van terjedve. Pírátlan hatás szerencsés
 összehatásában rejlik, a bőv azonnal felveszi és ki-
 váló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mi-
 vel a Margit-crémét utánozzák és hamisítják, tessék
 eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert
 csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű
 felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, szírtalan
 vegyítés készítmény, amely a külföldön nagy fel-
 tünést keltett. Ára kis tégely 2 K., nagy tégely 4 K.
 Margit-szappan 3— kor. Margit-poudre 1-50 kor.

Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon.

Kapható minden gyógyszertárban, illatszert- és drogeriákban.

100 tojás 1 K 80 f

Ára Siloform használatával évekig is friss
 állapotban tartható. Megbízhatósága felül-
 mul minden más tojáskonzerválót. Legegy-
 szerűbb kezelés. Siloform kapható fűszer-
 üzletekben és drogeriákban. — Főraktár:

Keleti Kereskedelmi R. T.
 Budapest, VII., Almásy-tér 3. szám.

„Gyárfás telefonál“

Ujdonság! Mesés felvétel!
 A világ legjobb lemeze!

Alig volt még magyar lemez felvételnek olyan szenzá-
 cións sikere, mint ennek a hanglemeznek, melyet
 Gyárfás Dező a legkiszárgított, legnépszerűbb buda-
 pesti komikus pompásan adott elő. Elejétől végig
 holtra nevetett! A hanglemez pénzért nem kapható,
 csupán hat óra lejátszott lemezt.

WÄGNER

«Hangszerkirály»

Budapest, József-körút 15. sz.

Beszélőgépek 100 koronától 500 koronáig! — Dal-
 szöveges lemezzel és árszékkel ingyen!

VISZKETEGET,
 izzadás,
 napégés,
 hőrhámias,
 rüh és sömör,
 bőrbaj, fekély
 áganat és sebek
 ellen biztos és gyors ha-
 tású szer.

Boróka-kenőcs.
 Nem piszkít és teljesen szagtalan. Kis tégely 3 korona, nagy tégely 5 korona, csatlós tégely 9 korona, hosszaló Boróka-szappan 4 korona használati utasítással. Kapható az egyedüli készítőnél: **GERŐ SÁNDOR** gyógyszerésznél, Nagykörös 96. Budapest részére kapható Török József, Király-utca 12. sz. és Szold László, Bátor-utca 18. sz. gyógyszerárakban. — Vidéki megrendelési cím: **Gerő Sándor** gyógyszerész, Nagykörös.

Jótállás a biztos eredményért!
Patkánin tökéletes biztos patkányirtó szer (nem mérgező) emberre és háziállatokra nem veszélyes. Reitter Oszkár nagybeszereki ny. főkapitány és fajbaromlányosztályának találmánya, 1 doboz 3 kor. Ismerletű levelet kérszre ingyen küld a Patkánin-gyár egyedüli elárúsítója, a Terentál Agrárbank R-T., Nagybeszereker.

LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) L-t-nál Budapest, VI., Andrásy-ut 21. és minden könyvkereskedésben megrendelhető:

MIKSZÁTH KÁLMÁN ÉLETRAJZA

Irta VÁRDAL BÉLA

A nagyevű író egyetlen részletesebb élet-
 rajza. Mikszáth arcképeivel díszített csinos kartonkötésbea.

Ára 2 korona 50 fillér.

Gyermekeknek

legbiztosabb szer váltó-
 lák, hideglelés és sza-
 márköhögs ellen a ma-
 gyar orvosok által 40
 arannyal jutalmazott

Rozsnyay világhírű
**Chinin-
 czukorkája**
 és
**Chinin-
 csokoládéja**

Nem keserű és így gyer-
 mekek szívesen veszik.
 Milliónyi nagy érem-
 mel kitüntetve és törvé-
 nyesen védve. A valódi
 készítmény csomagoló-
 papírosán Rozsnyay M.
 névalírása látható. 1
 drb ára 12 fill. 25 drb
 egy dobozban 3 korona.

Kapható minden gyógyszer-
 tartban. — Készíti a feltaláló:
Rozsnyay Mátyás gyógyszer.
 Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

VASÁRNAPI UJSÁG

25. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JUNIUS 24.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11. Egyes szám ára 40 fillér.
 Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egészévre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévenként 1 koronával több. A «Világkrónika»-val külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is eszolandó.

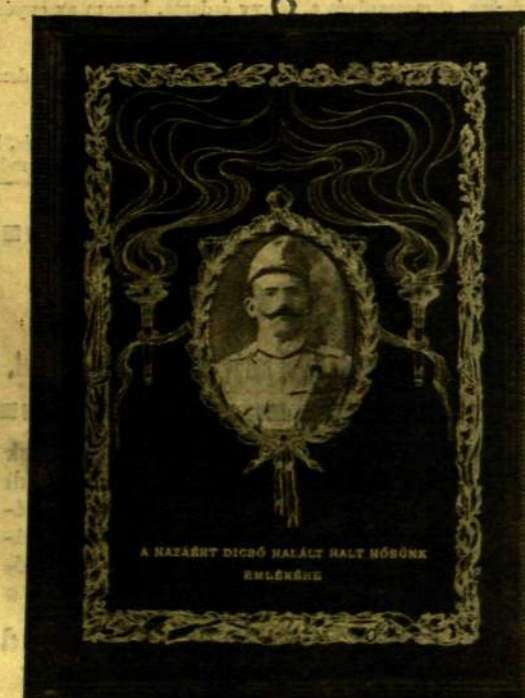
EGY HONVÉD GYALOGEZRED PIHENŐJE A DÉLNYUGATI FRONTON. — Jály Gyula felvétele.

Órizzük meg hősi halált halt kedveseink emléket!

A világháboru majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen díszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiret alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arczképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala,
 Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

Eredeti nagyság 20x18 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

Vadászsportot űzők

akár itthon, akár a fronton vannak —
 figyelmébe ajánljuk a

„NIMRÓD“

KÉPES VADÁSZUJSÁG-OT

Állandó melléklete:

„A vadászeb“

czimű egyedüli magyar nyelvű eb-
 tenyészési szaklap. — Mindkét lap
 gyönyörűen illusztrálva.

Előfizetési ár mindkét lapra: egész
 évrz 14 kor., félévre 7 kor., negyed-
 évre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér.

Tessék mutatványszámot kérni.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Buda-
 pest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.
 (Franklin-Társulat.)

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

(Folytatás.)

... S e szó, ha töredezett is, igaz tiszta hellén szó, csak mintha nem is annyira éber ember ejténé, hanem valami mélyen alvó nyugodtságnak ügyefogyottan: szerelmes királynőm, ne üss, ne ostorozz úgy, mert a te drága kis kezéd talán megfájdulni tőle... Kaczej s aztán csak azért is pattog ismét az Omphale kezében az aranyostor, melynek aranyszálába kék ércből való hegyes csillagoskák vannak fonva. Megáll ekkor a formátlan nagy rózsaszín alak s a hogy felveti a hűzástól izzadó fejét, végre tagba szakad, emberré, Herakleszé lesz ott Theseus előtt a különös jelenség. Csakugyan nő szoknya van rajta, az a sandyx-al rózsaszínűre festett kacagató asszony-maszkara, melynek firiféncz szalagjai közül olyan döbbenő szomorúsággal nő ki a bikanyak s rajta a kondorhajas, göndörszakállas hősifő. Feszül, szakad a nőies selyem a hegyormökként dagadó vállakon; hóna alatt guzaly, orsó... Csak bámúl maga elé.

— Látod-e, uram? Olykor megrázkódik, mintha mindenáron ébredni akarna. De sehogyse tud szegény...

Az athéni már alig tudta túrtörtetni magát. Pattant az ostor újra, Herakles elindult s a nép üdviválása közepette egészen az Arany Kapu elé húzta a királynő kocsiját. Alig pár lépésre állt meg Poseidon fiától; Theseus szinte magán érezte az izzadó óriás nehéz lélegzetét. Herakles... bátyám! sügta halkan, de Zetes rémülten rántotta meg a köpenye szélét. Vajjon meghallotta-e a hős? Mintha egyenesedni próbált volna, — szemét szinte keresően kezdte forgatni jobbra-balra, de ugyanekkor a koci mellett haladó udvarhölgyek sorából az egyik szinte tüntetően lépett elő s tiltó szemekkel meredt az athénire. Szinte látszott az ajkai csúcsorításán, hogy azt mondja: «ne még... vigyázz!... majd ha én intek, — később!»

— A hereznő! — sügta Zetes, — Amas-tris... Szidalmazó, éles szavak, — Omphale állt fel az aranykagyló üléséről s nyeléstől együtt a szórakozott hőre csapta az ostorát. Herakles szánandó ijedten bújt ki a hámból, a tömeg kacaja közepette alázatosan odatipeggett a koci feljáromához, térdelve guggolt le s alázatosan tartotta reneteg hátát, hogy kiszálló királynője, mint lépésre ráhagyhasson. Omphale kedvtelve nézte erőlködését s annál diadalmasabban egyenesedett ki. Nem egészen fiatal már s testes is kissé, de azért még mindig szoborszerű asszony volt Lydia és Ephesus királynője s buja pompa áradt kéjjel nyugvó, gyönyört követelő s gyönyört parancsoló jelenéséből. Csupa kihívó kielégítettség izzott élvezetesen hunyódó nagy sötét szemében s akaratos, gögös ajkai körül csokra vonzó, de ugyanakkor gúnynyal taszító kegyetlen mosoly játszott. Egész lényé édes és végzetes veszedelmektől pihegett... Zetes tudhatott valamit e dolgokról, — fecsegve magyarázta halkan:

— Mind megöleti a kedveseit, uram... S a férfiak tudják ezt, de azt is tudják, hogy Omphale testének csudás szerelmi titka van, vagyis csókja oly érzésvető, oly földöntúli gyönyört ad, a melyt különben csak a halhatatlan istenek ösmérhetnek. Igenis uram, s azt is tudja itt Ephesusban mindenki, hogy honnan e kivételes adomány... A Nagy Istennő különös kegye! A Mindenek Anyja ugyanis születése óta annyira kegyeli Omphalet, hogy nire felnőtt, éltének első szerelmi tavaszára átengedte neki a tulajdon kedvesét, a minden évben feltámadó Adonis istent... Omphale az Adonis kedvese volt, a csókot tőle tanulta: itt a férfibódító titok nyitja, ez esábit úgy s innen van az, hogy bár biztos halál vár a vállalkozókra, mégis folyton es örökké új pályázók akadnak. S a királynő élete, szépsége ezeken az örökké változó, friss szerelmeiken táplálkozik. Magába szívja megbabonázott kedveseinek az ifúságát s ezek mind oly boldog eszelőkké, oly alázatos gyöngékké válnak, mint a milyenek nagy

Herakles bátyádat láthatod, uram. Nem félnek ők a haláltól, édes örületükben mosolyogva várják, s Omphalet se átkozzák, csak áldják... Egyébiránt egész Ephesus csudálkozik s valóban érthetetlen is, hogy a királynő a bús nagy Heraklest még mindaddig nem tette el láb alól.

A királynő épp pávahangú nagy kacajjal lépett le kocsijából Heraklesre s a nép tapsai közepette jó darabig kedvtelve toporzékolott a hős hátán aranyarkával. S a reneteg hát szinte kéjjel esuklott össze a kintől... Beh kegyetlen! gondolta Theseus, de esáldott, mert a hogy Omphale végre legrött Heraklesről, lopva dévajul mélyesztette puha s mégis oly könyörtelen fehér ujjait a Herakles kondor fürteibe s titokban kedveskedve czirógatta a hatalmas férfinyakat. Gyönyörtehi hálás dörmögés, a guggoló hős boldog mosollyal pislantott hátra... Omphale azonban ekkor már az amazon királynő felé indult. Se többet, se kevesebbet, az Asszonyvilág szent számához képest épp öt lépést tett előre s ott jogarbotjára támaszkodva megállt. E jogarbot végében egy ökölfomrára csiszolt óriási rubinkó ragyogott... Omphale állt és várt. Egyszerre moraj, mozgalom, a főmegabyz sipította türelmetlenül:

— Poroszló te, hát nem látod? még se segítesz?!

Theseus csak akkor látta és vette észbe: Antiope le akart szállni a lováról, de sarkantyúja valahogy a párduezbört leszorító díszes hevederbe akadt bele, s ez csak annál sziljabbra vadította a már amugyis ágaskodni kezdő paripát. Mire az athéni odaugorhatott, a két öreg amazon esatlós már a földön hevert — rá is rá akart taposni a dühödő állat, ám csak a vállát érte el a tájtékö, harapós száj, a következő perczben karja rántására már térdre roppant a királynő lova. Poseidon fia jobbát tartta s még idején kaphatta el az egyszülőt veszítő Antiope-t. Gondolatrövid ideig tartott ez, — pillanat telt el csupán az ezüstcsillagos derék elkapása s a királynő talpraállítása közt s mégis elég hosszú volt ez arra, hogy az ifjú villámként nyilalljon át valami egészen új, édes forróság. Az amuló Theseus még sohas érzett ily hatalmas valamit eddig, — egyszerre oly diadalmas új élet lüktetett fel benne s töltötte be minden izét, hogy úgy tetszett neki, e röpké pillanat már is dúsabb és hosszabb egész eddigi életénél... A hogy a lendület végével a földre állította az amazon felséget, egy perczre kettejük arca egészen közel, szinte túlközel került egymáshoz: oly szoros, közvetlen szembenlétbe, a mi már se támadást, se védelmet nem enged meg a szemek fegyvereinek. Ők is csak álltak és amultak, a két szem, mint két birkozó, fogta és nem eresztette el egymást, — a búvó gondolat pedig ezalatt ott hátul világokat ezikázott be s egykőjük se tudta, mi az az ország, a hová téved: a gyűlölet-e, vagy tán valami egészen más ellenkező végtel?... Antiope mozdult hamarabb, — egyszerre hirtelen vad-sággal lökte mellbe azt, a kit poroszlonak vélt. Nyilván, mert eselédí férfikarja még mindig az ő dereka körül mert késlekedni... Theseus az áldozati lóhoz tántorodott vissza s szeméret húzta borsisakját. Olyasmit érzett, hogy erei szűkeek a vére viharzó aradásához. Alig látott. Zetes szorongva szolt rá...

Ez alatt pár lépésre töltik már találkozott a két királynő. Mire az athéni magához tért s újra felvetette a szemét, ép a hivatalos ölekezésből bontakoztak Omphale és Antiope. A lyd felség megköszönte az amazonok védő, hű jöttét, de aztán fölényes, tán kissé gúnyos mosollyal lépett hátra s szegte meg a nyakát. Intett az aranykoci mellett álló Heraklesnek. A nép követte a szófogadó hős mozdulatait s az amulat moraja futott végig a sokadalmon. Az aranyműves fojtott dühvel mutatta:

— Nézzed, uram, ott a Lampeto amazon királynő öve és bárdja, — Herakles bátyád zsákmányolta s látod-e, a szegény eszelős mily bárgyú eselédként viszi oda a királynőhöz?

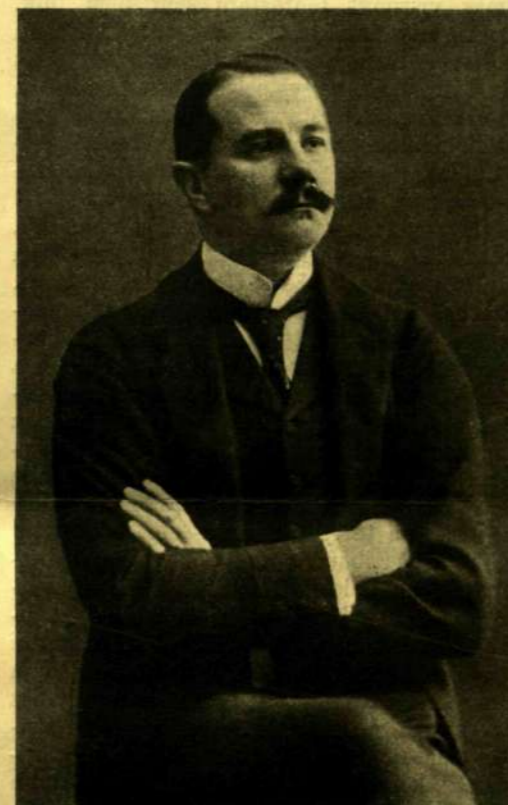
A nagy formátlan rózsaszín tömeg valóban szánandó igyekvéssel botorkált oda, — jobbjában a királynői ezüst kettős bárd villogott, haljában az amazoni felség hatalmat jelképező híres öv esörömpölt. Díszes művű s drágakövekkel keretezett tizenkét tojásdad ezüstlapból állt ez s e lapok mindenikére más-más amazonkirálynő arcképe volt fortélyos művészkézvel kikalapálva, — a gyöngyökkel rakott nagyobb esattbogláron a legelső és legnagyobb amazon királynő, az országalapító s vilghódító Myrina arcmása díszlett, ki a napnyugati aranyalmákon túl viruló Atlantis szigetbirodalomig minden földeket asszonyi hatalma alá hajtott... Kaczej mindenfelől: «nézettek már a gyerekként tipegő otromba óriást, mily ügyetlenül tartja azt az övet, meg azt a bárdot... Valóban úgy tetszett, a hős nem bír több tudalommal e tárgyak jelentőségéről, — az ő tudalma nyilván fogamaradt az Omphale karjai közt, válla vonalainak, keble hajlásainak a bűbajos labirinthjében. Herakles csak Omphalet látta, őt nézte olthatatlan szerelmi szomjával... Szófogadóan állt meg mögötte. A lyd királynő hangzatosan szónokolt már:

— Örömmel hódolunk, Antiope, a ti amazon fegyvereitek dicsőségének, ám mentül nagyobbra tartjuk ezt a dicsőséget, bevallom, annál büszkébbnek érzem magamat, hogy ez egyszer az én közönséges asszonyi hatalma rajtak töltem s a ti segélyetekre siethettem. Nemcsak, hanem amazonjelvényeitekkel együtt az egész amazonbecsületet megmenthettem! Mert így áll a dolog, ne vedd rossz néven, Molpadia... Ime, itt az a híres hős, a gyűlölt Napnak az a legnagyobb Fia, a ki, Antiope, a te dicső nagynénédet, Lampeto királynőt megölte s szegényszemre övét, kardját zsákmányul ejtette — itt van, számotokra őriztem őt eddig!

Lázadó moraj, az amazonok szilajon hajoltak előre lovaikról: «fáklyát az arcahoz, hadd lássuk a gazi!» s asszonyi sziszegő dühvel nézték, vizsgálták a szerencsétlen maskarás-hóst. Fegyver esörrent, gúny vijogott: «itt vagy? no csak hogy megvagy, te szoknyás oroszlán! Beh buta, beh bamba vagy, de azért számolsz, velünk számolsz a dicső felséges Lampetóért... Ide vele, a mi kezeink közé, minket illet, ígérjük, nem bántjuk fegyverrel...» Az emelkedő amazon kezek szíjra engedték az alkarjukra esatolt csatabaltát s a körmeiket mutatták: «így, pusztá kézzel hadd vájjuk szemét, szívét, élve hadd téphessük őt szét!» Nőt a szenvedelem, már íjjak húrja is pendült; pár ügyes íjász vad tréfából szoknyán lőtte Heraklest, úgy hogy az alsó szegélyen átfuródó nyilak valósággal a földhöz szegették a hóst. Mások nem kevesebb ügyességgel a kezeire eszeloztak s úgy az övet, mint a bárdot fortélyosan kilőtték a markából: «Ádáz kaczej, — ő, a hős is bambán nevetett hozzá... Omphale parancsolón szolt rá: «vedd fel újra, aztán emeltebb hangon folytatta. És e perczben el-tűnt minden játszás az arczáról; esókráhívó gödröskéi a könyörtelenség kemény árkaivá nyúltak a szája szélén...

— Itt hát az a férfi, a ti legyőzőtök... Nos, a kívül ti sehogyse bírtatok, azt én ime minden erőlködés nélkül lebirtam a magam fegyvertelenségével. Nézzétek meg jól: hisz meg se öltem, óh nem! szebb, különb az, a mit én velettem: a szívén át egyszerűen az eszét vettem, minden érzégyvernél hatásosabb ez, így kell elbánni a hívó búta férfállattal! Ime él, jár, kel ő, de mint önmagának a nevetető torzképe s az én testet vett, sétáló diadalom; eselédemként tesz mindent, a mint parancsolom, követ kutyaként s akként hunyászkodik is... Hopp ide, térdre te legfőbb Napfi, te főfőbarom, ide térdre le lábaimhoz a zsákmányodat! S te Antiope, hamar lépj közelebb: a mit ti elvesztettetek s én visszahódítottam, hadd kapjad tőlem ajándékba a szent ezüst bárdot és szent övet, királyi jelvényeitek!

(Folytatása következik.)

Szurmay Sándor, honvédelmi miniszter. — Gróf Batthyány Tivadar, király személye körüli miniszter. — Ugron Gábor, belügyminiszter. — Gratz Gusztáv, pénzügyminiszter. — Gróf Serényi Béla, kereskedelemügyi miniszter. — Mezőssy Béla, földművelésügyi miniszter. — Gróf Apponyi Albert, vallás- és közoktatásügyi miniszter. — Vázsonyi Vilmos, igazságügyminiszter. — Gróf Zichy Aladár, horvát-szlavon-dalmátorsz. miniszter.

AZ ÚJ KORMÁNY TAGJAI.

(Gróf Esterházy Móricz miniszterelnök arcképe lapunk múlt számában közöltük.)

A TÁRSADALMI ÉLET 1848 UTÁN.

Irtta dr. Oláh Gyula.*

Lezajlott a világtörténet egyik legszebb, legköltségesebb szabadságharca. A jó magyar nemzet háromszáz évi küzdelem után végre békés úton, a törvényhozás termében kivívta szabadságát, függetlenségét, de azt békében, nyugalomban csak alig néhány hónapig élvezhette. Ez a néhány hónap volt a sokat szenvedett magyar nemzet csaknem ezer éves történetének azt lehet mondani aranykora. Az ország kormányzásának az élen Bécsből és a bécsi osztrák kormánytól független felelős minisztérium állott és e minisztérium tagjai a nemzet bizalmát bír, nehéz politikai küzdelmek alatt kipróbált férfiak, azon időben a nemzet vezérei voltak. Csendben, zajtalanul folyt a szervezkedés nagy munkája, az addig dült éles párt harcok megszűntek, mindenki örömmel illeszkedett bele a politikai élet új viszonylataiba és mindenki örömmel üdvözölte a szabadság hajnalának felvirradását. Általánosabb megelégedést és boldogabb országot képzelni sem lehet, mint a minő boldog és elégedett volt nagy Magyarország egész lakossága a béke, a nyugalom ezen néhány hónapja alatt.

Közudomású történeti tény az, hogy annak a békés fejlődésnek, az általános megelégedettségnek a bécsi osztrák kormány működése vetett véget.

A mi a bekövetkezett nagy katasztrófa, a világségi fegyverletétel után Magyarország közéletében és politikai viszonylataiban bekövetkezett, azt és annak részleteit a minden idők igazságos bírja, a történelem feljegyezte és az osztrák katonai rémuralom cselekedeteinek s működésének alávalóságait már rég megállapította.

A történelem illetően feljegyzései és megállapításai örök érvényűek s mint történelmi igazságok élnek a köztudatban. De a legsúlyosabb, a legviszontagságosabb politikai viszonyok között is a politikai közélettel különváltak van az emberi társadalomnak, az emberiségnek egy másik életviszonylata is és ez: az egyesek, a családok, az úgynevezett társadalmi osztályok magánviszonyaiból fejlődő, általánosságban társadalmi életnek nevezett helyzete, iránya és állapota az akkor élő emberi társadalomnak. Ez az egyesek és családok magánéletére vonatkozó napi események összességéből alakul ki; nem kerül a történelem nagy eseményei közé, de azért a későbbi jövő időkre tanulságosak maradnak és a maguk egészében idők múltával a történelemnek is hasznos, sőt sokszor nagyon értékes, gyakran nagy eseményeket is megvilágító becses adataival lesznek. Ebből a szempontból igen szükséges feljegyezni a társadalmi élet viszonyait, különösen olyan időkben, midőn történelmi nagy események után a társadalmi viszonyok és helyzetek is átalakulással mennek keresztül s a megváltozott helyzet új felfogást fejleszt ki a társadalomban, vagy kényszerít a társadalomra. És a Nagy Idők után közvetlenül jövő napok, sőt évek egészen alkalmasak voltak arra, hogy a kevéssel előbb még csendes, nyugodt, azt lehet mondani, rendes medrében folyó társadalmi életet nagy arányokban átalakítsa, megváltoztassa. A magyar társadalmi élet az előző években nyílt, bizalmas volt, az emberek és családok egymást csaknem rokonokul, testvérekként tekintették, az összejövetelek, társadalmi érintkezések alkalmával a közmondásos magyar őszinteség és szívéllyel barátság volt a társadalmi érintkezések fő jellege, de a szabadságharcot követő osztrák katonai rémuralom brutálisai a magyar társadalmat egészen kivetkötötték ebből a szép alapponosából.

A katonai törvényszékek működése, a nemzet legjobbjainak vértanu halála, 10-20 évi várfogságra ítélgetése, száz és száz derék embernek politikai okokból nehéz rabságra hurczoltatása méltán megdöbbentették a magyar társadalmat és midőn nyilvánvaló volt, hogy magyar főnemeseink vállalkoztak a muszkavezető gyűjtőnév alatt ismeretes valóságos hazafurcsolásra, látták, hogy egyes, előbb jó hazafiaknak tartott gerinczetlen emberek minő készségesen vállalkoztak a katonai uralom, az ostromállá-

pot idejében a polgári hivatalokra, midőn elkövetkezett az az idő, hogy senki sem mert még barátjában sem bízni, akkor nagyon természetesen a magyar társadalom csakhamar kivetkezett az őszintesé, bizalmas jellegéből. Azonkívül nagyon sok magyar család gyászolta a szabadságot vértanu halált szenvedett rokonát vagy barátját, még több családnak a tagja nehéz vasban eltöltendő 10-20 évi rabságban szenvedett valamelyik vár dohos levegőjű kazamatájában; és mindezeknek ellentétéül látták a hivatalt vállalt hitvány embereknek a hatalomban való tobzódását.

Ennek következtében társadalom megoszlott. A hivalkodó, a sok csatában megvert osztrák sereg tisztjei egy külön zártkört ösztályt képeztek. Tisztességes magyar családoknál az osztrák tisztet sehol sem fogadták el s ők kénytelenek voltak üres idejüket kávéházakban, vendéglőkben tölteni, legfeljebb a nagyobb hivatalt vállalt urak családjaihoz látogathattak el. Azok a hivatalnokok pedig szintén egy külön társadalmi osztályt képeztek, illetve egy külön társadalmi osztályba lettek kiközösítve, mert nagyon kevesen kívántak velük érintkezni s a kik érintkeztek, azokat is minden jóra való magyar ember, a hogy mondani szokás görbe szemmel, gyanakodva nézte s olyannak tartotta, a kivel bizalmas viszonyba lépni, vagy bizalmas viszonyt fenntartani sem nem illik, sem pedig nem tanácsos. A magyar társadalom zöme, az a jó úgynevezett középosztály, az ország lakosainak nagy polgári osztálya nem kívánta és nem kereste annak a hatalmon lévő hivatalnok népek a társaságát, az osztrák katonatisztekkel való minden társadalmi érintkezést gondosan került. Osztrák katonatisztet családjában nem fogadtak és magukra maradván, mentől szűkebb, azt lehet mondani, szigorúan családi körben töltötték el társadalmi életüket. Városokban is, vidékeken is csak egy-két családl volt egymással jó társadalmi összeköttetésben. Azok a mézes vendéglátások, mikről a magyar társadalmi élet szívéllyessége, vendégszeretete méltán olyan híres volt, ezekben az időkben teljesen kimentek a szokásból. A névnapokat, születésnapokat, kereszteléseket, sőt még a lakodalmakat is csak szűk, lehetőleg családi körben tartották meg.

Főbb vonásaiban és nagyobb megnyilatkozásaiban ilyen volt a társadalmi élet közvetlenül a szabadságharc után a katonai rémuralom korszakában. A szűkebb társadalmi élet még zárkózottabb lett. Egy-két család, a kik már egészen ismerték egymást és egymás gondolkozását, összejöttek, meglátogatták időnkint egymást és elbeszélgettek leginkább köznyos napi kérdésekről. Csak a legbizalmasabb barátok és azok is csupán egészen megbízható férfiak között beszéltek politikai kérdésekről, vagy a lejajlott nagy idők egyes eseményeiről, de a mint idegen volt a társaságban, vagy cseléd jött a szobába, azonnal abba hagyták a politikai kérdések tárgyalását és még inkább a szabadságharc egyes epizódjainak a legtárgyilagabb elmondását is. Különösen tartózkodók voltak a cselédek és szolgazemélyzet előtt való nyilatkozásban, mert az ostromállapotban berendezett rendőrség nagyon iparkodott a cselédek útján is tudomást szerezni az egyes családok belső viszonyairól s a rendőrség sokszor csak egyes elejtett szó után is elfogatott, lezárattott néha 4-5 embert is. Az nem tett különbséget, hogy az illető azt a szót bizalmas magánkörben mondta. A katonai törvényszék állandóan működésben volt s egy elejtett szóért nagyon könnyen egy-két esztendőig börtönben lehetett ülni.

Ilyen nyomorúságos volt abban az időben a társadalmi élet, pedig az újon kinevezett osztrák érzelmi polgári hatóságok fejei és vezetői szerették volna, ha időnkint rendeztek volna olyan társadalmi vigalmakat, melyekkel a rendes közviszonyok visszatértét lehetett volna bizonyítani, meg ők maguk is érintkezhetek volna a társadalom kiválóbb tagjaival, sőt talán még az osztrák katonatiszteteket is össze lehetett volna hozni a polgári társadalommal. Ezért az egyes városokban már az 1850-ik évi farsangon mozgalmat indítottak arra, hogy egy-két úgynevezett elite-bálat rendezzenek. Némely városban akadtak is olyanok, kik hajlandóságot mutattak a terv keresztülvitelére. Ennek híre ment az országban, de

e hirre megszólalt a szabadságharc bujdosó költője Sárosy Gyula, ki akkor Bihar vármegyében Komádiban Bittó Sándor református papnál bujdosott és mint a tiszteletes úr testvére Bittó Lajos név alatt az elemi iskolában tanítóképpen működött. Onnan Komádiból, ebből a bihari Sárreton akkor minden költőkedés vonaltól távol fekvő községből indította el a «Tánczjátok leányok, tánczjátok» kezdetű «Farsangi-dal» című költeményét, mely kéziratban kézről-kézre adva csakhamar elterjedt széles e hazában s akkor jóformán minden embernek megvolt a tárczájában, az iskolás gyerekek megtanulták és azokban a középiskolákban, melyeket hazafias érzelű tanárok vezettek, az akkor nagyon szokásos iskolai szavallások alkalmával szelében szavalták. A bujdosó költő ezen leintő költeményének is volt része abban, hogy az 1850-ik évi farsangon Magyarország területén nem volt nyilvános bál; vagy ha valamelyik osztrák érzelmi, úgynevezett «gut gesint» városban az osztrákok által kinevezett főhivatalnokok s katonatisztek együttes törekvésének sikerült is egy nyilvános bálát összehozni, abban tisztességes magyar ember nem vett részt.

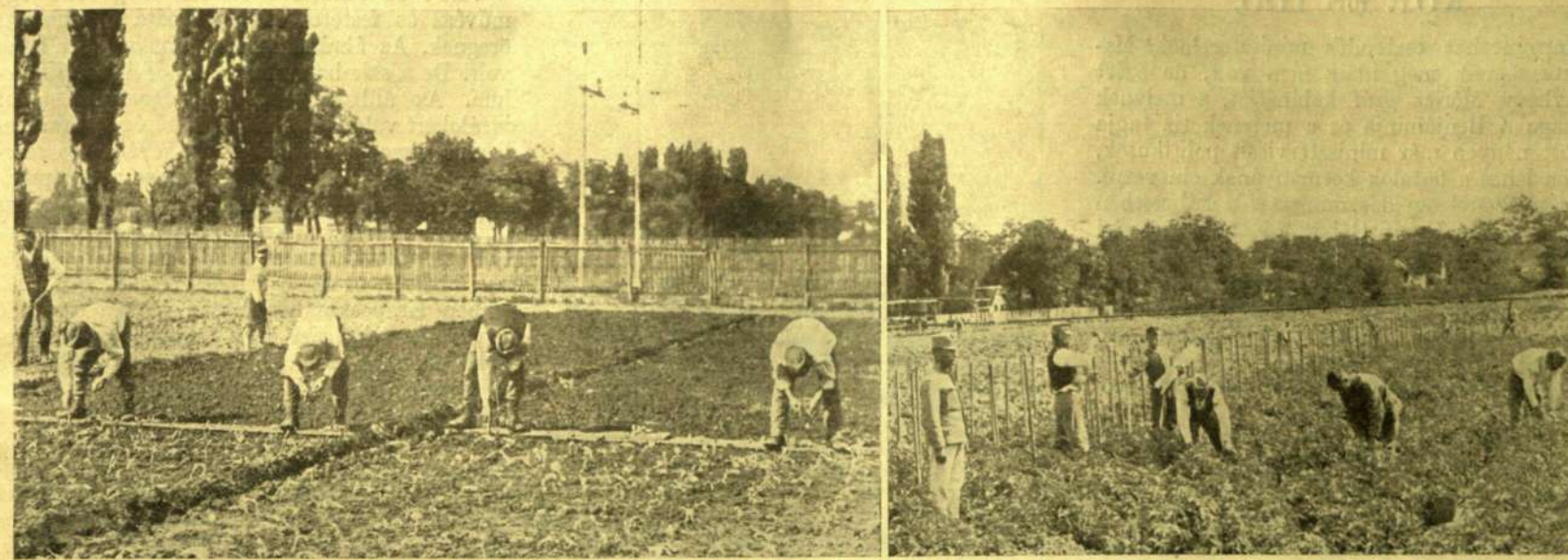
Azután csakhamar szervezte a bécsi osztrák kormány a zsandárságot s elárastotta ezzel az új intézménnyel Magyarországot. Ennek az új intézménynek az volt a bécsi kormány által bevalott célja és feladata, hogy az ország területén a közbiztonságnak, tehát az élet- és vagyonbiztonságnak az őrei legyenek; de hogy ezt mennyire csak mellékes céljál tekintette és a fő cél: az ország lakosainak politikai ellenőrzése és a politikai tekintetben gyanúsítottak üldözése és elfogása volt, az csakhamar bebizonyult, mert a zsandárság felállítását a politikai tekintetben gyanúsítottakat mindig a zsandárok üldözték, azok fogták el, azok kísérték a katonai törvényszékek börtöneibe. És hogy ez a politikai üldözés milyen apró részletekre is kihatott s még a családi viszonyokba is betolakodott, annak egy igen jellemző eseteire emlékszem, a mit azon idők viszonyainak megismerése céljából érdemesnek tartok itt elmondani.

Akkor serdülő tanulók vasárnaponként ellátogattunk szüleink azon barátainak házához, hol magunkhoz hasonló koru serdülő leányok s azok barátinói is össze szoktak jönni, itt zsongorázással, társas játékokkal töltöttük az időt. Egy ilyen alkalommal meglehetősen ijedt arczeval jött be hozzánk a családapa. Póka János tekintélyes aradi ügyvéd s így szólt az épen zongora mellett ülő egyik leánykájához:

— Mit csináltak az istenért? — Most volt itt a zsandárkapitány, a ki erre menve meghallotta, hogy a zongorán a Rákóczi-indulót játszottátok s azt mondtotta, hogy ha még egyszer azt meghallja, hivatalosan fog eljárni. Mondtam neki, hogy csak ilyen gyermek-leányok és fiúk vagytok együtt, de ő meglehetősen durva hangon azt felelte, hogy a mi a családban történik, azért a családfő felelős és ha én nem tudok a családban rendet csinálni, majd csinál ő. Hát hagyjátok abba azt a Rákóczi-indulót. Nincs most arra való idő.

Ez a példa nagyon jellemző. Különösen meglátszik ebből, hogy nemesak a zsandár közemberek, de még egy zsandár kapitány is mily arczevalanul és durván toladott be egy ilyen kis kérdés miatt is a családi viszonyokba. És az is érdekes, hogy midőn ennek híre ment a városban s meghallotta azon időknél hírhedt rendőrfőkapitánya, a szabadságharc tartama alatt nagy republikánus, de az osztrák bevonulása napján egyszerre az osztrák katonai rémuralom szolgájává süllyedt Horváth Ádám, azt mondtotta erre, hogy kár volt a zsandárkapitánynak kiméleteskedni. Kötelessége lett volna hivatalból eljárni. A kik abban az időben éltek, azok tudták, hogy mit jelentett ez a hivatalból való eljárás.

Ezekből a rövid vonásokból meg lehet itélni, hogy milyen volt és milyen lehetett a társadalmi élet közvetlenül a szabadságharc után és még később is, az örökké emlékezetes egész Bach-korszak alatt. Az ország minden tisztességes polgárát állandóan gyanu alatt tartották az osztrák kormány hivatalnokai, mindenkit folytonosan kémleltek s a legkisebb gyanu alapján fogságra hurczolták

TÉLI KÁPOSZTA-ÜLTETÉS.

KATONÁK A PARADICSOMOT KARÓZZÁK.

KATONÁINK ZÖLDSÉGET TERMESZTENEK.

Nemesak a háborús élelmezés terén, hanem a jövő békés gazdálkodása szempontjából is igen fontos az a roppant arányú kertészkedő munka, a melyet a katonaság kivált a nagy városok környékén végez. Egyfelől megkönnyíti önmagának az élelmezését, ellátja saját csapatait mindenféle zöldséggel, hüvelyes veteménynyel, másfelől meg a katonák ezreit avatja be a kertgazdálkodás titkaiba, a melyeket aztán ezek odahaza, békében is hasznosíthatnak.

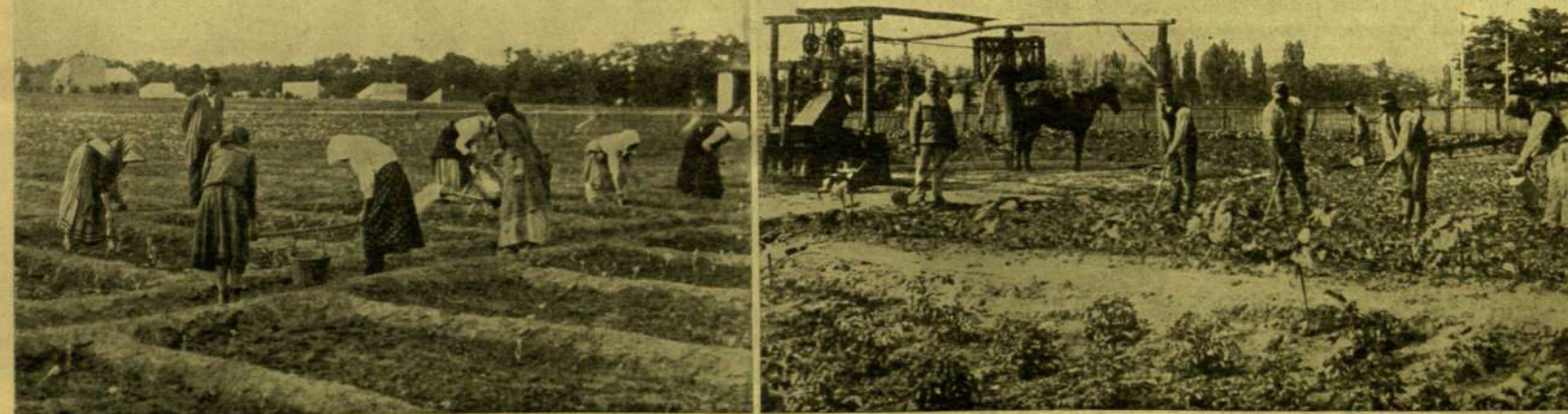
Kisérleteket erre már a béke idejében is tettek, most a háborúban azonban rendszeresen csinálják s ma már csaknem minden csapat-tesznek megvan a maga konyhakerti telepe. Közvetlenül a front mögött is, mint tudjuk nagyarányú gazdálkodás folyik, a katonák gabonát természetnek, állatokat nevelnek, zöldséges kerteket rendeznek be s jórészt ellátják önmagukat terményekkel. A városokban ezenfelül még a polgári lakosságuk is nagy szolgálatot tesznek ezzel, mert megkönnyítik a közlelmezést azzal, hogy a saját fogyasztásuk szükségleteit ellátják. Mindenki elgondolhatja, milyennek alakulnának az amúgy is roppant szűkös piaci viszonyok, ha a katonaság is a piacról látná el magát zöldség és főzelékkel.

Budapecsten az egyik honvédezrednek magában a kaszárnyában van körülbelül két holdas kertészeti és ezen kívül talán öt-szörte akkora a körzetében. Ha Budapest határában egy sétat teszünk, mindenütt látunk kertészkedő, zöldséget termesztő katonákat, a kik nagy buzgalommal művelik a jó anyaföldet. Ha a keleti pályaudvar mellett a vicinálison Gödöllő felé megyünk, a laktanya és a Fehér-út között több helyen látjuk a kertészkedő katonák csapatait. Itt a legnagyobb szabállyal, mérnöki vagy talán inkább katonai pedantériával egyengetik, árkoják, ültetik be

és készítik az egyes növények: tök, uorka, paradicsom számára a fészketek, amott a zsinór egyenes sorokba előírás szerint ültetett hagymatáblákat kapálják, gyomlálják vagy öntözik a kelkáposzta, kalarábé, paprikapalántákat; egy egyszerű szivattyús kútból holdszámra beültetett földeket öntözve. Tovább haladva Rákosszentmihály községben, a Bur vasút mentén egyik honvéd tüzérezred — egy igazán kitűnően berendezett 20 holdas konyhakertészeti szakcszerű kezelésével lepi meg a hozzáértőt. Innen mutatunk be néhány fénykép-fölvételt. E kertgazdaság a pestvidékiek közt a legsikerültebbek egyike és képeinken a honvéd tüzérezredet a békés kerti munkában látjuk: az előre jól beelosztott ágyásokba téli káposzta palántákat ültetnek, úgy a hogy kell, más helyen paradicsomot karóznak meg csirkáznak, amott babot meg borsót szednek, kelkáposztát, kalarábét öntöznek, gyomlálnak, tisztogatnak s kiveszett palántákat pótolnak, vagy a locsoló lapáttal a jó pestvidéki szokás szerint csatornába védős kutakból folytatott vízzel «vasznak» öntöznek, és mindezt szakemberek vezetése mellett oly pontosan és gondosan végzik, mintha csak ebben a világdúlásban ez volna katonák egyedüli, legfőbb hivatása. Van is aztán elegendő borsójuk, babjuk, paradicsomuk és még egyéb konyhakerti terményük. Pedig nem ez a Budapecsten székelő katonák legnagyobb telepe, van nekik ennél sokkal nagyobb, terjedelmesebb, több száz holdra terjedő kertgazdaságuk és valóságos mezőgazdasági zöldségtermesztésük Budapest egész környékén köröskörül egy hatalmas övben, olyan telepük, a mely a jövő békés fejlődésnek, a mezőgazdasági zöldség termesztésének, ma talán első kísérletét jelzi. Nagytétény, Soroksár, Kőbánya, Rákosszentmihály, Csákvár, Rákosszentmihály, Palota, a budai Hármashatár hegy, a hová kannákkal kell a vizet a magasba hordani, mindenütt szépen fejlődő, viruló zöldséges ker-

tek díszlenek katonák munkája nyomán. A kerti gazdálkodásnak legkülönbözőbb ágait művelik itt a mezőgazdasági gazdálkodással kapcsolatban és váltórendszerben. Például egyik katonai igazgatóságnak több száz hold területen a magyar rendszerű — száraz, kapálórendszer, — konyhakertészettel a bolgárrendszerű zöldség termesztést is űzik a polgári lakosság bevonásával. Nemesak katonák, hanem javarésben polgári munkások is dolgoznak a telepeken. Több százra megy azoknak az asszonyoknak, leányoknak, gyerekeknek a száma, a kik reggeltől estig segédkeznek a föld munkálásában. Képeink egyik része egy ilyen telep részleteit mutatja be. 14 éven felüli gyerek-csapatok is dolgoznak. A hajnali órákban ott látjuk őket egy más helyen, a mint vidám, jó kedvvel várják az egyik pajtánál a szükséges szerszámok kiosztását és munkabeosztásokat, egy más helyen, a mint a palánta ültetésnél foglalatkoskodnak, meg a hagymagyomlálásnál szorgoskodnak, asszonyokat, a mint a bolgárrendszerű konyhakertben kapálnak és ültetnek, egy más helyen, a mint a kukorica-, bab- vagy krumplival dolgoznak, szóval mindenemű munkánál, a mely az ilyen kertgazdaságban előfordul, meg a melegágyak kezelésénél is. Nem csekély az a munka, a melyet a polgári munkás elem a katonai kertgazdaság szolgálatában végez. Ha végig járjuk ezeket a telepeket és megnézzük a munkát, a mely itt folyik, bizakodó reménnyel mondhatjuk, hogy ott, a hol ilyen serény munka folyik, ott az éhség nem fog győzni, és ellenségeinknek nem lesz módjukban kaján kárommellel nézni egy vitéz nép sanyarú pusztulását. A magyar katonák karddal és áccal a kezükben is megtudják védeni ezt a véren szerzett földet, és a mit apáink egy ezredéven megtartottak, az unokáinknak is épségben fogjuk megtartani.

Kardos Árpád.

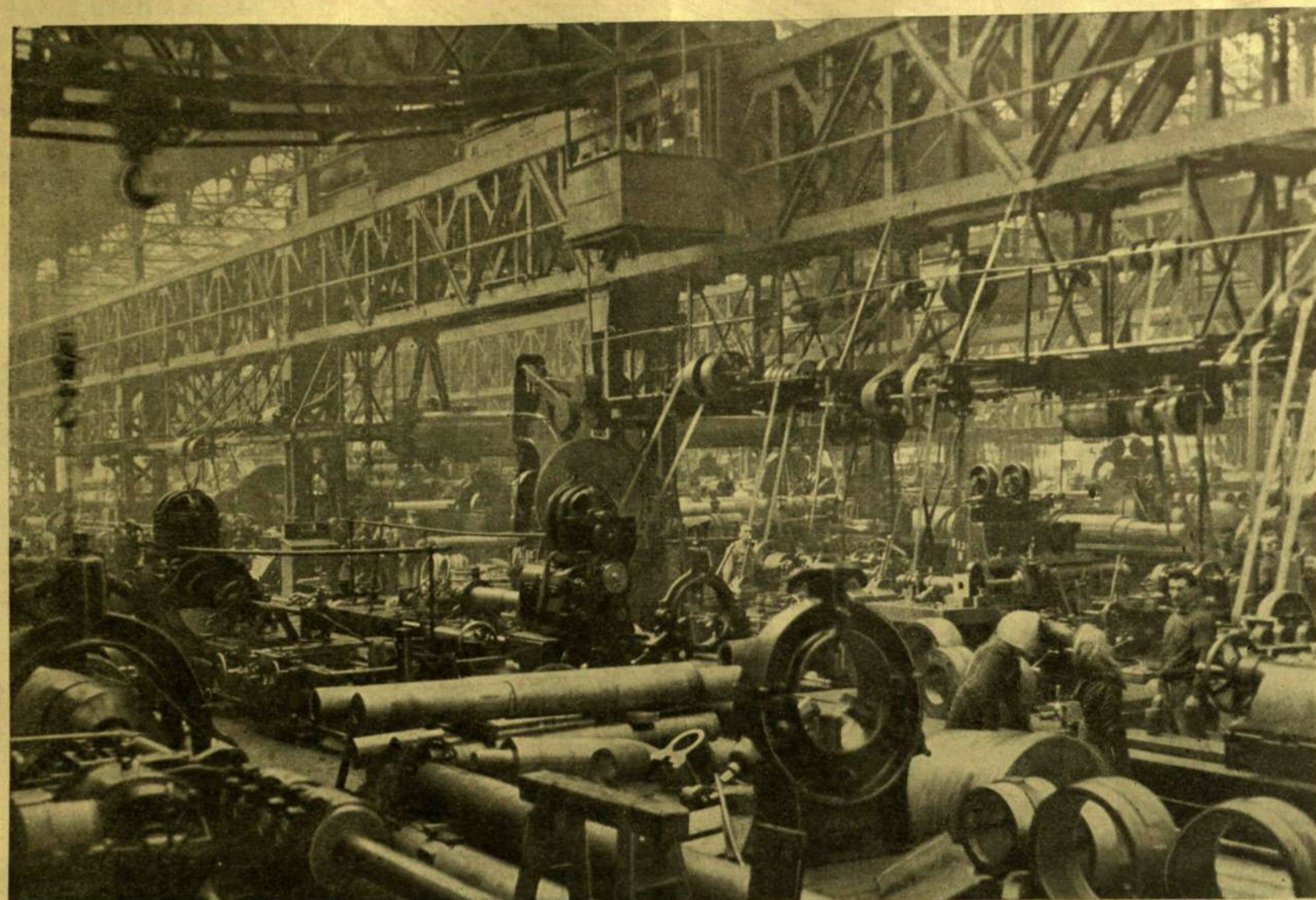

PALÁNTÁLÁS BOLGÁR MÓDRA.

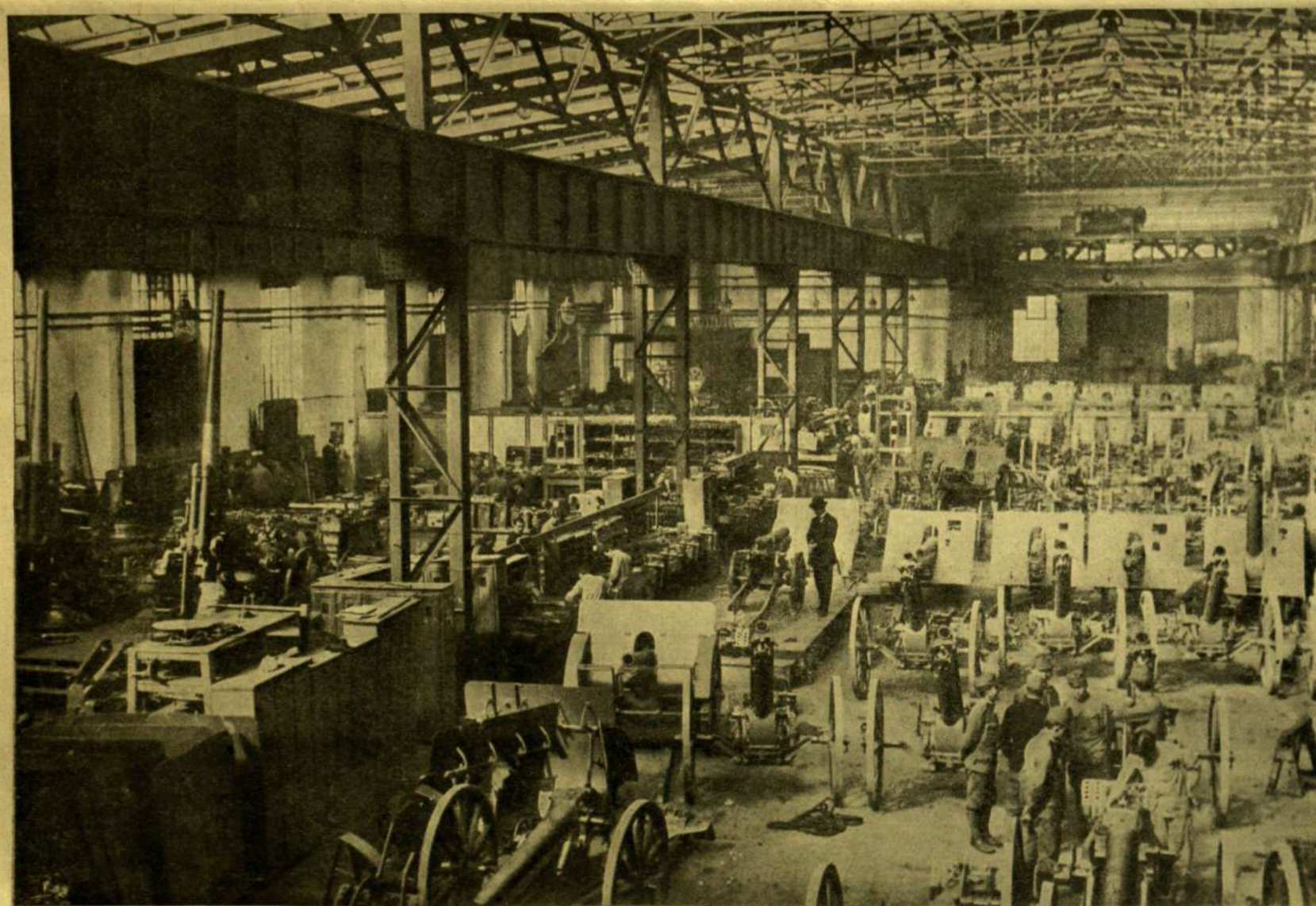
ÖNTÖZŐBERENDEZÉS ÉS KELKÁPOSZTA KAPÁLÁS.

KATONÁK KERTÉSZETE BUDAPEST KÖRNYÉKÉN.

* Most elhalt munkatársunknak kéziratban maradt ezikke.

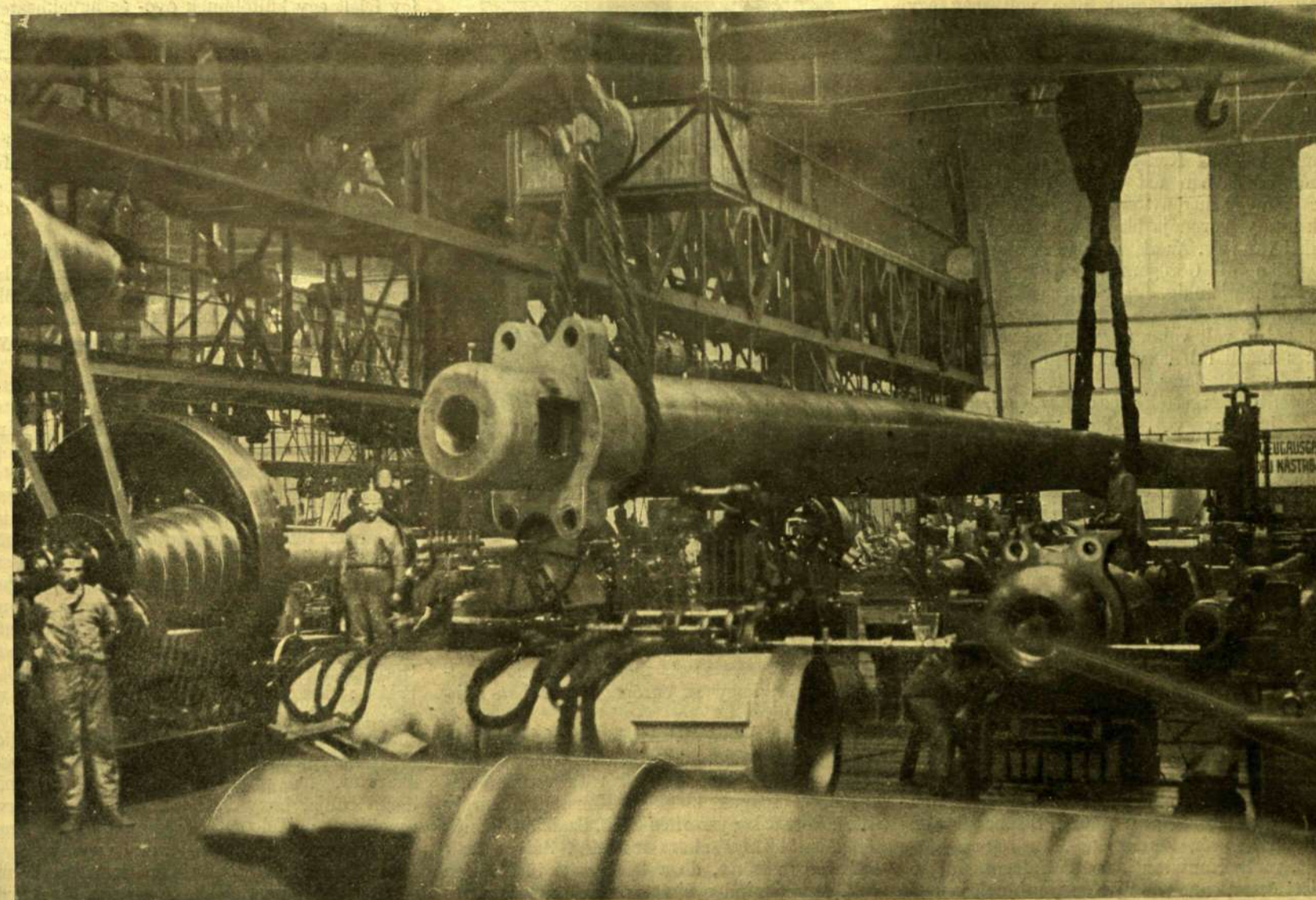

ÁGYESZTERGÁLYOZÁS.

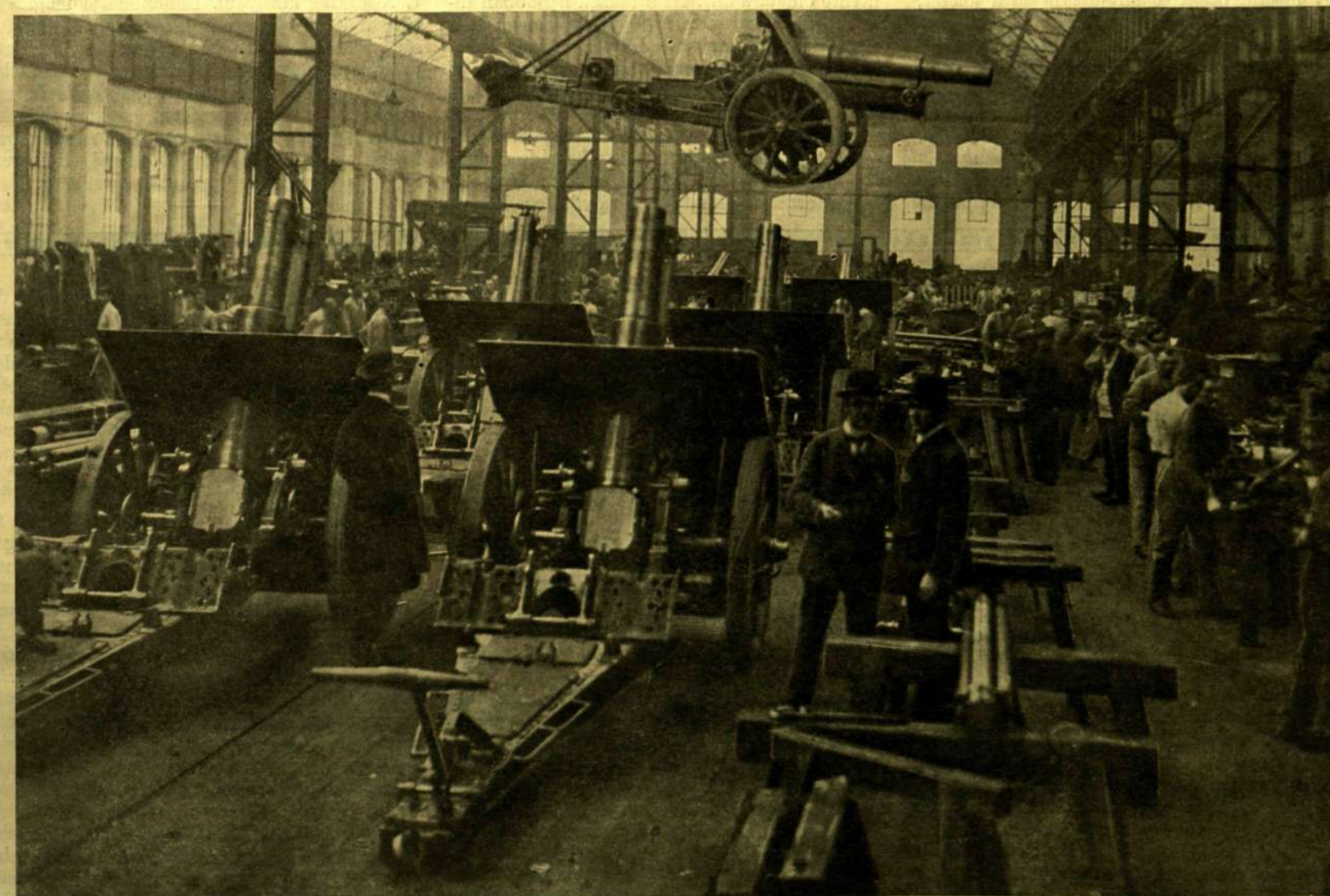

ÁTVEVŐHELYISÉG.

ÁGYŰ-GYÁRTÁS A SKODA-GYÁRBAN.

A LEGHOSZABB CSÖVŰ ÁGYŰ.

SZERELŐ-OSZAROK.

ÁGYŰ-GYÁRTÁS A SKODA-GYÁRBAN.

A HELLÉNEK TÖVISKORONÁJA.

Az új Görögországnak nem volt még egy királya sem, a ki elmondhatta volna magáról, a mit Offenbach melancholikus hőse énekel az alvilágban: «Voltam király, ... gazdag, hatalmas és vidám!» Csak egy volt, a ki boldognak vallotta magát egy pillanatra, a halála előtt: Janina és Szaloniki meghódítása után a most trónját vesztett Konstantin atyja. De a következő pillanatban azt is leterítette Szaloniki utcajában egy merénylő revolvorgolyója. A hellének királyi koronája bizony vért fakasztó tövissekké van tele. Az alatt a száz év alatt, mely a független új Görögország megereméte óta folyt el napjainkig, nem volt ez országának királya vagy — történetének kezdetén — elnöke, ki békében vált volna meg népétől vagy természetes halállal halt volna meg. Első elnökét, Kapodisztria Jánost meggyilkolták, öcsését, Ágostont elkergették; első királyát, a bajor Ottót harminzéves uralkodás után megosztották trónjától, a másodikát, Vilmos dán herceget, uralkodó néven első György királyt, 1913 március 18-án, a győzelmes török és bolgár háború után egy görög alattvalója meggyilkolta, fiát, a harmadik királyt Görögország trónján, alattvalójának, Venizelosznak árulása után azok a hatalmak, kik — minő gúny! — Görögország védőhatalmainak mondják magukat, a trónról való lemondásra kényszerítették.

Konstantin király négy évig uralkodott népen: mint diadalmas hős foglalta el a szalonikii tragikus nap után atyjának trónját. A görög nép, mely egy régibb, szerencsétlen háború után igaztalanul bánt vele, most utjogva köszöntötte benne új királyát. Azt remélte, uralkodásával beteljesül az ábránd, mely már bölcsejének jelentkezett, mikor a hellén nép egyhangú kívánságára Konstantin névre, Bizánc utolsó királyának nevére keresztelték. A görög császárságot, mely Konstantinosz Paleologosz idején omlott össze, ennek az új Konstantinnak kellett volna, a nép reménye szerint, új dicsőséggel helyreállítani.

Két évig uralkodott s őrzte biztos kézzel hatalmas megnőtt országának érdekét. Kitért az európai háború, de ő nem kért belőle részt. Meg akarta övni Görögország semlegességét, hogy megtarthassa és kifejleszthesse a jólétet, melyet inémet befejezett háborújának köszönhetett. Rokonérzése hozták, a központi hatalmakhoz fűzte és rendületlenül meg volt győződve, hogy a háborúban csak mi győzhetünk. De semleges akart maradni. Rokoni kötelék fűzte a Hohenzollern-dinasztiához: felesége, Zsófia királyné, III. Frigyes császár leánya, a most uralkodó császár testvérhúga; hála és megértés kötötte Berlinhez, mert katonai zsenijét

KONSTANTIN, A LEMONDOTT GÖRÖG KIRÁLY.

ott végzett tanulmányai izmosították meg. S ámbár sógora, II. Vilmos császár rokoni hűségének és érdeklődésének felejtethetetlen bizonyoságaival ársztotta el, mégis kimondotta elhatározását, hogy az európai háborúban semleges marad.

Ugy is eszeledett. Ámde ellenfeleink, kik «Görögország védőhatalmainak» mondták magukat, minden áron bele akarták vonni a háborúba a maguk oldalán. Konstantin király tiltakozott a kényszerítés ellen. Szabad népének független királyát akart maradni. Súlyos testi betegség gyötörte, de a lelki ereje törhetetlen volt. Mikor minden kísértés, minden erőszak és kérés hiábavalónak bizonyult, az entente árulót keresett és talált a király környezetében: a miniszterelnökét, Venizeloszt. Az 1913-ik év szeptember havában, a görög kamara híres éjszakai ülésén mutatta meg Venizelosz igazi arculatát s talán szándékosan túlhilyit, az entente oldalára állt. Ez a beszéd legújban talán magát Konstantin királyt lepté meg. Csak most látta, kit tartott addig tanácsadójának. Betegen feküdt akkor Athén közelében levő nyaralóhelyén, Tateóban s híveit csodálatba ejtve, azonnal kiadta a parancsot az általános mozgósításra. Európa óriási meglepetésre ébredt. Az összefüggés Venizelosz beszéde és a király ténye közt félreérthetetlennek látszott. Megtántorult az állhatatos király? De a látszat

nem mondott igazat. Athénban tudták meg azt leghamarább magától Konstantin királytól, ki így felelt egy külföldinek óvó- és figyelmeztető szavára:

— Ne féljen semmit! Venizelosz azt hiszi, hogy a központi hatalmak ellen mozgósítok. Pedig az igazság az, hogy Venizelosz ellen mozgósítok!

Késő volt, mert Venizelosz elkövette már a szalonikii árulást s az ellenség nem sok idő múlva partraszállt Görögország főikötőjében. Az ellenség, mely még mindig «Görögország védőhatalmainak» mondotta magát!

Most következett Konstantin király megpróbáltatásának legsúlyosabb korszaka. A háború tüze átterjedt semleges országának földjére. Venizelosz ellenkormányt alakított s az entente hozzájárulásával elszakította az anyországtól Maczedóniát s a szigeteket egy részét. A «védőhatalmak» pedig a kényszerítés és a zsarolás legmementelenebb eszközeivel akarták saját pártjukra kényszeríteni a királyt. Mint-hogy Konstantin hadseregére támaszkodhatott, kiéheztették országát s úgy kényszerítették hadseregének leszerelésére. Aztán sorra letartóztatták legjobb híveit; az ország kereskedelmét már előbb megfojtották a kiéheztető-blokáddal s a legfontosabb kikötőhelyek és szigetek megszállásával. Mikor így minden ellenállásra képtelenné tették s elvesztette koronáját a császár, ki a görög király ügyének az entente-ban egyetlen szószólója volt, Thesszáliában, Görögország élestárában pedig érseknek indult a kalász: elérkezettnek látták az időt, hogy végezzenek Konstantin királlyal. Francia politikusnak, Jonnart szétornak jutott a dicséletes szerep, hogy végrehajtsa a szövetségesek akaratát. Nem pusztán véletlen ez, hiszen mindenki tudja, hogy Franciaország keresi érvényesülését a Keleten, Görögországon át. Franciaország akarta a szalonikii expedíciót és Franciaország veszi el most Thesszália természet Sarraill hadseregének. A gyáva olasz pedig biztatja a példa és kezét Janinára és Epiruszra teszi.

Konstantin királynak be kellett látnia, hogy elvesztette a játszmát. Fiával, a trónörökösrel együtt elhagyta országát s átengedte a koronát másodsulított fiának, kit az entente elfogadott Görögország királyának. Elmondhatja magáról a távozó, hogy hű maradt önmagához. Állhatóságával helyt állt a kényszerítés oly irtózatoss próbájával szemben is, minőket a történelem keveset ismer. Elhagyta országát, melybe még diadalmasan fog visszatérni egykor; büszkén és emelt fővel s nem úgy, mint az a négy koronás fő, ki eszközéül adta magát ellenségeink árulásának s elvesztetté országát, becsületét.

Odaát, az erdők közelében, melyeknek dús pompáját még nem szentségtelenítette meg ember durva ökle, a hol a természet saját kezével hozza lakóinak kincseit, szabadon fel fog lélekezni és csodálatos szépségre fog kifejledhetni.

Könnyen találó hajót, a mely átvisz minket és száz kart tudok, a melyek kitarulnak üdvözölésünkre. Döntson a szíve!

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Páris, 1782 június 9.

Most jövök Öntől, szájának lehelle meg az ajkamon van, el sem tudom képzelni, hogy nélküle, a mi először ébresztett életre, valaha is lélekezni tudtam — és gondolatban már Önnel kell lennem!

Még a sebek is, a melyeket Ön üt, Delphine, jól esnek. Ismétlem magamnak minden szavát; lelki szemem úgy látja, mintha márványból faragva állna előttem: «Nem lehet. Halála volna annak az öreg embernek, a kinek a nevét viselem» — mondta Ön. «Sok szenvedést okoztam neki és ő végül minden elviselt. A legnehezebb időben barátom és ápolóm volt, a nélkül, hogy arra emlékeztetett volna, hogy férjem is. S mikor emlékeztetett erre, vonakodásommal szemben nem érvényesítette jogait, mint a hogy módjában lett volna. Most beteg és el van keseredve, — szívesen közeledném hozzá barátsággal, ha nem félnék, hogy ezt mára fogja magyarázni. Csak egyet tehetek érte: a botrányt, a mitől mindenekelőtt fél, távol tartom tőle.»

És aztán, mikor érezte, hogy talált engem a «mama»-je, esőkök és könnyek között énekelte el nekem a szerelmi énekek énekét, a milyet handó fül még nem hallott.

Sohasem szüntem még szégyenkezni házasságom miatt — kezdte — a szerelemre való okiratos jog halála a szerelemnek. A szerelemnek két ember között a legnagyobb titoknak kell lenni, a mint hogy a legmélyebb misztérium is. Magas hegyek szédítő magaslatain, melyeket csak a legerősebbek érhetnek el, zöld erdők csöndjében, a hova csak a világ elől menekülők találják meg az utat, kell állni a szerelem templomainak. És ott is csak keveseknek szabad a legrejtettebb szentélyben az utolsó áldást elfogadni.

Ne haragudj rám, imádtam asszonyom, hogy ismételnem merem a szavakat, a melyek a hangod csendjében nélkül csak néma madarak!

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Versailles, 1782 július 1.

Még csak egy üdvözlés, — utolsó a hegyek közé való elutazásom előtt! Hogy évekre el tudtam Öntől válni, holott tizennégy nap örökkévalóságunk tünik fel!

Követni fogom Barréje les Bainsbe, a megbeszélés szerint, a mint az udvar elhagyta Versaillest.

Mikor tegnap Öntől távoztam, találkoztam a marquis úrral. A kapuban csüngő olajlámpa fényében nagyon sápadtnak tűnt fel. Olyan mosolygással üdvözölt, hogy a szívem remegett bele. Ezért egész éjjel fel s alá jártam ablaka előtt. De semmi sem mozdult, ma reggel gyöngéd levélkéje végleg megnyugtatótt.

Csókolom fehér homlokát, hogy ne ébredjen benne gondolat, a mely a másé és puha karját, hogy meg legyen kötözve, a míg én fel nem oldom és piros ajkát, hogy ne tudjon belőle szerelmes szó kiskiláni, a míg az enyém meg nem török a varázst!

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Páris, 1782 szeptember 25.

Szerelmes Asszonyom! Az utcák lármája most körülöttem tombol és a tömeg közepén nagyon egyedül érzem magamat. De mialatt éneket azt hittem, hogy a legüdvözítőbb boldogság hetei után el kell a válás fájdalomában merülnöm, hirtelen érzem, mily gazdaggá, mily erőssé tett engem az én Delphinem, — oly gazdaggá, hogy birtokát úgy érzem, még ha távol van is tőlem, s oly erősen, hogy el tudom viselni, ha nem is tudom őt magam mellett.

Első utaim egyike a Palais-Royalba vezetett. A nyugalom hónapjai mutatták-e az ottani életet olyan izgatottnak vagy időközben csakugyan fokozódott a láz, a mely mindenkit elfogott? Gibraltar siralmas vereségünk, a föltelek, melyek közt az Angolországgal való békét tárgyaljuk, minden beszélgetés tárgyai. Hallottam, a mint Gaillard beszédet mondott a hallgatók szorosán összetömörült csoportja előtt, beszédét egyforma tüzellel izgította át a kormány elleni gyűlölet és a hazaszeretet.

«Miért szenvedtünk hajótörést Gibraltar szikláján? — kiáltotta. — Mert hadseregünk a mult dicsőségén élcsöködik a helyett, hogy a jövő dicsőségét készítené elő mindennapos munkában. Százszekret dobhat el, hogy felépítsék a hírhedt d'Arçons-féle üszó ütegeket, melyeket Anglia égő golyói néhány óra alatt meggyújtottak, a helyett, hogy ugyanezeket a százszekretet arra fordították volna, hogy éhező munkanélküliekből erőteljes katonákat csináljanak. Sohasem fogják a gépek az embereket pótolni! ... Miért fogunk a békekötésnél csakugyan alul kerülni? Mert olyan nép volt az ellenfelünk, a mely nem ismer már szolgákat. Mert felelős miniszterek, egy Pitt, egy Fox helyett silány udvaroncok kezében van a kormányzat ... És mégis dicsőíttem ezt a háborút, a melyért kezdetekor lelkesültünk, mivel az amerikaiak szabadságharcának sugárzó fényében tünik fel előttünk és mivel oly keserves tanfőmesterünk lett. A filozófusok minden könyvével jobban belénk véste, a mire szükségünk van. S megtanultuk, a mit meg kellett tanulnunk, ha nem akarjuk, hogy saját hazánk tönkre menjen: ideálokért véreznünk!»

MUNICIÓ-GYÁRTÁS A SKODA-GYÁRBAN. — A LÖVEGEK BERAKTÁROZÁSA.

A csúnya kis ember megszépült, mialatt beszélt. Nem tettemt egyebet, mint hogy halásan és elragadtatva ráztam meg a kezét, mint egy bajtársnak, aztán azonban, mikor körülnéztem azok közt, a kik helyeslőleg tapsoltak neki és a végtelenségig magyarázták szavait — nem tagadom — a belső ellenséges indulat érzése jött rám. Ezek a durva vágyakkal eltelt emberek, a kiken inkább uralkodik a bosszúsomj, mint a politikai szabadság szomja, — ezeknek a kemény öklébe kerüljön valaha a hatalom? Végső eredményben nem volna-e a tömeg zsarnoksága félelmetesebb, mint az egyes emberé?

Mikor aztán este elfogadtam új tengerészeti kincstárnokunk, Boulin úr meghívását pompás kéjlakába, a hol néhány száz úrból álló társaságot arany falakból a világ minden inycenséggel vendégelt meg, szégyenkeztem egy olyan érzés miatt, a mely egy arisztokratánál természetes ugyan, de a mai Franciaország polgáránál nem más, mint a nyomorúságos grávaság jele. Még ha agyonnyomna is minket a tömeg, akkor is csak az igazság győzött. A mi létjogunk elvült a saját hibánkból.

Megboesátja, édes Delphinem, hogy vannak pillanatok, a mikor gondolataim elkalandoznak tőle? Meg kell hogy bocsásom, mert lásd: a legtávolabb eső gondolataimat is végül a te lábaid elé teszem, egyetlen szerelmem!

Fogok-e egyhamar hallani rólad és meg tudom-e, hogy álltad ki a strassburgi utat? És mikor foglak, szerelmem, mikor foglak megint ölelhetni?

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Páris, 1782 október 8.

Mily boldoggá teszel! Hogy érint minden szavad! Óh, ha most megvolnának a szárnyaim, melyeket Blanchard úr a jövőm emberiségnek jósolt!

Nem volna többé szükség megindító kérésre; saját égető vágyam feltartóztatlanul van hozzád. Montbéliardon át, a hol jelenlété sűrűn szükségem, — jó anám halála óta nem voltam ott — a jövő-hónap folyamán Strassburga fogok menni. Az ügyeim, a melyeket elszabi birtokaimmal kapcsolatban ott kell elintéznem, jók lesznek ottlétem ürügyeül.

Legutóbbi levelém óta a legkülönfélébb emberek kerültem érintkezésbe. A mai állapotok tarthatatlanságában nem kételkedni senki — kivéve a versaillesi udvart. A királyné tánczol és színházat játszik — még a jótékonyág is, a melyet gyakorol, hasonlít egy sentimentális érzékeny szindarabhoz. A király vadászik és hogy a kor szelleme iránti megértést markirozza, itt-ott fogad egy derék bourgeois, a kinek joviálisan megveregeti a vállát és a elég gazdag hozzá, nemessé teszi. Aztán az álmodozók néhány napig megint arról beszélnek, hogy milyen derék, nyájas ember az uralkodó.

«A gyöngesség, a mely sem a rosszat nem tudja

megakadályozni, sem a jót előmozdítani, megerősíti a zsarnokságot» — ezért a mondásért a minap Diderot csak nagy ügyvel-bajjal tudta elkerülni a Bastillet.

Voltam Saint-Quenen is Necker úrnál és kiábrándulva tértem vissza. Nagyon szerényekké kellett válni az embereknek igényeikben, hogy őt jelentékeny embernek tartják. A nyilvános események árama által dobáltatja magát jobbra-balra és e mellett természetesen nem képes az áramot helyes medrébe szorítani. Meglepető jelenség a leánya; csak a józan gonésség egy maradványa emlékeztet benne a szüliére; pompás szemei, szép alakja kibékítenek másokéban csunyaóságával. Főlényes okossága bámulatra kényszerít. Mindazáltal lelkem mélyben ellenszenyes nekem. Nem minden részvét nélkül a jövő férfiai iránt gondolok rá úgy, mint a jövő asszonyának típusára. Mily boldognak valom magamat, hogy a tizennyolcadik század legbájosabb inkarnációját még magaménak nevezhetem!

Náluk találtam Guibert grótot. A Necker-családdal való érintkezésének módjából olyan intimtásra kellett következtetnem, a mely a Necker-féle politikával való eddigi álláspontjából itélve nem csekély bámulatra ejtett. Necker kisasszony varázsa legyőzte a meggyőződés minden aggályát. Az olyan férfiak, mint ő, az előfeltételei és egyúttal következményei az ilyen asszonyoknak.

Tudod-e, szerelmem, hogy hallgatagságonról lettem ismertté? Előttek feesegek lések: minden legcsekélyebb esemény, minden átsuhanó érzés, minden felmerülő gondolat fölkelni bennem a szükségérzetet, hogy közölnem veled. Azt hiszem, ez a tökéletes szellemi odaadás különböző tettei meg a szerelmet a szerelmeskedéstől.

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Etupes, 1782 október 26.

Az utolsó halvány etupesi rózsákkal küldöm neked ezt az üdvözlésed, egyetlenem. Egyedül jártam az összebokrosodott lugasokban és tele mély áhitattal térdre hulltam Vénusz temploma előtt. Mint valami megvilágosodás jött rám: mióta egykor itt megtaláltalak, Delphine, azóta nem vesztettek el soha!

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Strassburg, 1783 január 3.

A futár ma reggel azt a megröndítő hírt hozta, hogy a bíboros unokaöccse, Rohan-Guéméne herceg csodót mondott. Haladéktalanul közlöm veled, szerelmem, mert ezzel valószínűleg barátod, Clarisse is elvesztette vagyonát. Számátlan szegény embert, köztük saját cselédségét, a kik tiszteletteljes bizalommal engedték át a hercegnek csekély megtakarított pénzeszközüket, koldusbotra juttatott gonosztevő könnyelműsége. Hogy a felháborodás általános és az osztályok előjogai elleni harga

A MARQUISNŐ SZERELMES LEVELEI.

Irta BRAUN LILY.

(Folytatás.)

Montbéliard Frigyes-Jenő herceg Delphinehez.

Versailles, 1782 június 7.

Szerelmem! Így hát az ármány keze elnyúl egészen a mi titkunkig! Kegyetlenül kiszakít minket ez éjjel édes álmából! Körülöttem összedőlhetett volna az egész világ, én csak Önt láttam, a ki egész életem vágyakozása volt, én csak az Ön hangját hallottam, a mely azt mondta nekem, a mit sohasem reméltem hallani. A legfőbb boldogság mámorában elmerülni — nem ez lett volna-e a legirigylésreéltőbb sors?

Éreztem, a mint hirtelen megborzoneg karjaimban; láttam a szemét, a melyből a szerelem tüze sugárzik ki felém, kitágulni a rémülettől és mielőtt még magam körül tudtam volna nézni, Ön halvány ajakkal sutogta: «a bíboros!» Egy tűzkerék, a mely a lugas mögött, a hol el voltunk rejtözve, lángkéveket dobált minden irányba, vakítóan megvilágította a fekete lepelbe burkolt alakot, a vörös harisnyát és sarkat. És néhány lépéssnyire a fehér, karcú jelenség — és a csöndes halászkunyhó!

Nő volt és lovagi kötelességem a nőt védeni. De a királyné volt és polgári kötelességem őt kiszolgáltatni. Az abszolút monarchia, a melytől

ez a szegény ország lassan elvérzik, olyan döfést kapna, a melyből soha többé nem tudna fölépülni.

Ha mindazonáltal hallgatók, — csak hallgatók, mert nem volnék képes az ellenkezője mellett tanuskodni annak, a mit láttam, akkor ezzel alávetem magamat annak az egy roppant érzésnek, a mely mint valami vihar leront minden gátat, a melyet az ész fáradságosan épített, felborít minden világító tornyot, a mit a kötelesség állított, hogy a tévelygő hajóknak irányt mutasson: az Ön iránti szerelmemnek, Delphine!

Őn megmentette a királyt — egy hazugsággal! És tőlem kér ezért bocsánatot, szerelmes asszonyom? Oh, ha megcsókolhatnám puha ajkait ezért a hazugságért, a melyet kimondtak! A nőre nézve megható erény, a mi a férfira nézve gyalázatos lealacsonyodás volna.

Ha az a gyóntató volnék, a kivé meg akar tenni, bizony kötelezném valami vezeklésre. Most csak egy kéréssel jövök szerelmünk kedvéért, — a mi szerelmünkért, Delphinem! Szerelmünk oly tiszta, — de ennek a társaságnak mérges lehelle azzal fejezget, hogy beszennyezi. Oly mély, — de a szímatoló bujaság körülöttünk nem fog semmi eszköztől visszariadni, hogy gyökeréig ki ne kutassa. Olyan szent, — de az udvaroncok undorító fajtája mindent el fog követni, hogy szolgálatába vonja piszkos céljainak. Meg kell mentenünk, — talán ebben a pillanatban ez a szerelem a legjobb dolog a világon.

KASZAFENŐ ÖREG NÉPFELKELŐ. — Balogh Rudolf felvétele.

helyett az egyes arisztokrata elleni gyűlöletet tenyésztí, az nagyon is érthető.

Ma részben ez esemény következtében nagyon sok levelezést kell elintézniem s e miatt meg kell magamat fosztanom közzététel boldogságától.

Lásd, Delphinem, most ez a mondás itt van fekete betűkkel a fehér papíron, hogy magad is meg tudod, hogy kevés híján hazudtam neked! Nem, nines olyan munka, a mely elvehetné tőlem a lehetőséget, hogy téged, — ha csak percekre is — a karjaimba zárhassalak. De időnkint úgy vagyok, mintha nem volna szabad önmagam előtt sem mutatnom magamat, nem hogy te előttem! Tegnap, mikor a marquis, mióta itt vagyok, első ízben töltötte velünk az estét, és a beszélgetés csak kinosan vánszorogott, megszakítva szünetektől, a melyek végteleknek tetszettek, mialatt te minduntalan fokozódó pirossággal lehajtottad fejedcsédet, mialatt ő, soványan, fáradtan, szürkén, halvány kezét bágyadtan kifeszítve a szék karjának sötét bársonyán, mélyen az űreigen pihenő szemével hol rád, hol rám nézett, — akkor mardosó büntudattal éreztem helyzetünk szörnyűségét. Nem az bűn, szerelmem, hogy szeretjük egymást, hanem hogy ő előtte elrejtjük, mint valami gonoszított!

Nem tudok élni nélkülük és mégse tudok így élni! Engedd ezt az egy napot, hogy magamhoz térhessek. (Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Dr. Oláh Gyula publicisztikai irodalmunk és közéletünk érdemes munkása, lapunknak is régi munkatársa nyolcvanhét éves korában meghalt Budapesten. Ötvenöt éve volt orvosdoktor s utolsó napjait munkában állott, a háború alatt mint egy katonai kórház orvosa. Régen politikai szerepet is vitt, Tisza Kálmánnak rendületlen híve volt, 1875-ben tevékeny részt vett a fűző létrehozásában s ennek a politikai alakulásnak történetét is megírta néhány évvel ezelőtt. Érdemes munkát végzett a közegészségügyi irodalomban is, különösen a járványos betegségek elleni harcra foglalkozott

s több ízben mint kormánybiztos vezette nevezetes kolera-járványok leküzdését. Közvetlen halála előtt fejezte be a gyermekhalandóság leküzdéséről szóló könyvét. Élete utolsó idejében a közlekedési tanfolyamok tanára volt. Lapunkat gyakran fölkereste érdekes írásaival, néhány év előtt általános figyelmet keltett cikksorozatban adott ki a szabadságharcra vonatkozó emlékeit. Egyik utolsó cikkét mai számunkban közöljük. A derék, tevékeny életű öregurat általános kegyelet kísérte sirjába.

Baksay Sándor összegyűjtött irodalmi dolgozatai. Baksay Sándor munkásságát a mai fiatalabb nemzedék csak töredékesen ismeri, mert könyvalakban csak a *Gyalogkönyv* és *Szedőrindek* című novellás könyvei, *Dána* című történelmi körképe és az Iliász-fordítás jelentek meg. Igaz, ezek főművei a feledhetetlen írónak s arcképe teljes jellemzőséggel domborodik ki belőlük, úgy hogy semmi más munka már nem adhat hozzá lényeges vonást, de az író megítélésére és teljes megértésére fontos szempont munkásságának terjedelme is, ad minden műve, még ha jelentéktelenebb is, ad valamit, ha más nem, hát egy-két apró vonást jellemrajzában. Ezért nagy szolgálatot tett most Baksay emlékének a Kistalud-társaság azzal, hogy kiadta három kötetben azokat a munkáit, a melyeket ő maga életében nem gyűjtött kötetbe. Sokakat meg fog lepni, hogy Baksay ennyire termékeny író volt, — itt összegyűjtött munkái oly nagy mennyiség, hogy ellentmondásnak érezzük, mikor a kötetek buzgó és tanítványi szellemű összeállítója előszavában csekély terjedelműnek mondja írói munkásságát. Olyan embertől, a kinek az irodalmi munka nem élethivatás, hanem az egyéb közéleti elfoglaltság után fenmaradó szabad órák gyönyörűsége s a ki egész pályáját az irodalmi élet sodrából félrevonulva töltötte, ennyi könyv valóban elég nagy terjedelmű munkásságot jelent. Baksay itt összeállított munkái nagyobbára egészen újak, ismeretlenek a mai olvasó előtt. Annak idején megjelentek a *Vasárnapi Ujság*-ban, az *Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képen* című vállalatban, református egyházi folyóiratokban és nap-tárakban, meg is tették a maguk hatását az akkori olvasók tömegére, de azóta elhangzottak, nem kerültek többé a megújuló nemzedékek szeme elé. Két-három kisebb elbeszélés és rajz-féle iskolai olvasókönyvek révén terjedt el, mint például a *Tyfogámen*, *Tyvípimen* vagy az *Egy kopott napló*

című darabok. Miért vonakodott Baksay ezeknek kötetbe való összegyűjtéséből, azt alig érti az ember, mert a mi elbeszélő munka van a gyűjteményben, az majd mind bizvást odaállítható legjobb művei mellé. A leghosszabb köztük *A király futása* című történelmi elbeszélés, egy XV. század elejéről való történet, utána következnek egy négy tagból álló ciklus Pálozi Horváth Adám életéből, a mely ennek az érdemes régi írónaknak alakjában és pályájában egyes jeleneteiben rendkívül eleven és érdekes képét adja a XVIII. század-végi református egyházi mozgalmaknak, melyek különösen Baksay kedves szülő-vidékén, Dunántúl vertek nagy hullámokat. Ezek a történelmi levegőjű elbeszélések érdekesen mutatják, hogy fejlődött Baksay felfogása a történelmi anyag szépirodalmi ábrázolásáról a *Patak bányáig* és a *Dámáig* s ha kompozíció dolgában lehet is ellenvetés tenni ellenük, jellemzettség, az alakok ábrázolása s az elbeszélő hang egyéni színe dolgában teljes erejében mutatják be Baksay szellemét. Szintén a régi kálmánista magyar világ kipusztuló vagy már ki is pusztult emlékeit őri meg a *Hol hústát el a templomot* című ciklus három darabja, valamint a többi apróbb rajzok, képek nagyobb része is. Baksay jelentőségének talán legfontosabb eleme éppen az, hogy a magyar kultúr-élet egy igen fontos és e mellett egészen a magyar talajból termett területének, a régi kálmánista egyházunk és iskolánk jellemét ő rögzítette meg számunkra lelegelemben, és minden kulturhistoriai magyarázatnál jellemzőbben s neki köszönhetjük, hogy ha a modern fejlődés nagyobbára elsodorta ennek a régies, még a reformáció korában gyökerező életformának jellemzetes vonásait, legalább emléktűt megmarad. A hagyatéki gyűjtemény legjellemzőbb és legfontosabb részének mi az első kötetet tartjuk, a mely az elbeszélő munkákat tartalmazza s ebben eltér nézetünk Baksayétól, a ki egész élete munkájában Homérosz-fordításait becsülte legtöbbször. A második kötetben apróbb cikkek, visszaemlékezések, egyes érdekes alakokról szóló kis arckép-vázlatok vannak, kevésbbé jelentékeny, de érdekes dolgozatok. Meglepetésként fog hatni, hogy Baksay verseket is írt, nem sokat, szám szerint tizenháromat s ezek közt is van több tréfásan vagy félgökömlyan írt alkalmi vers, — de van néhány mélyebb zengésű, igazi lírával felbuzgó s a nyelv Arany Jánosra emlékeztető művészi tészi őket figyelemre méltókká. Ebben a második kötetben van a töredékben maradt *Odisszia*-fordítás elkészült első kilencz éneke. A harmadik kötet nagyobb része nép és földleíró dolgozat a Dunántúl s az

Alföld egyes vidékeiről, szeretettel, a magyar népben és földben való őszinte gyönyörködésével megírt rajzok, az effélékben nem gazdag irodalmunk legjavához tartoznak. Két vallásos tárgyú elmélkedés fejezi be a gyűjteményt, melyet Kékly Lajos sok szeretettel állított össze. A három kötetet a Kistalud-Társaság kiadványainak ismert formájában bocsátotta közre a Franklin-Társulat. Ára 24 korona.

Don Juan. Pekár Gyula könyve Don Juanról, melyet szerző vagy tizenöt évvel ezelőtt írt, most újabb, átdolgozott kiadásban jelent meg. Pekár jóformán egyetlen művelője nálunk annak az érdekes és népszerű formának, a mely a filológus és historikus apparátusával, de egyúttal az író fantáziájával és előadó készségével is eleveníti fel a múlt emlékeit és alakjait s ezzel arra a határmegyére áll, a mely a tudományt a költészettől elválasztja s bizonyos tekintetben értékesíti mind a kettőnek előnyeit. Don Juan problémájához is így nyúl hozzá, — tulajdonképpen filológiai munkát ír, de az író tollával. Felöleli a probléma egész történelmi és irodalmi anyagát, de az írónak meglevenőtől hajlamával és lélektani introspektívájával dolgozik s ezzel munkája olyan előnyöket kap, a melyek a filológusok műveiből legérdekesebb típusainak egyike, ellenképe Faustnak, tulajdonképpen ugyanannak az emberi problémának más szempontból való megragadása. Mind a kettőnek tragédiájában a legfőbb élet-ideál elérhetetlenségének szomorúsága sötétlik. Pekár nagy apparátussal fejt ki ezt a tárgyat, megismerjük belőle a historiai Don Juant, a valóban élt középkori asszonytíró lovagot, a Don Juan monda alakulását, változatait, fémotívumait Don Juan alakjának ábrázolását a különféle népeknél és köl-

tőknél. A könyv egy nagyműveltségű és a mult dolgai iránt élénk érzeléssel bíró írónak a műve, Pekár Gyula pályájának legmagvasabb termékei közül való.

A Jó Pajtás. Benedek Elek képes gyermeklapja legújabb számába Abrányi Emil írt verset, Zsoldos László elbeszélést, Szemere György folytatja *A kis káplár* című regényét, Lakatos László érdekes cikket írt a drágaságról, Benedek Elek verset írt (szép képekkel) és mesét az arany golyáról, Kosma Imre mesét mond el. Tarka mese, rejtvények, szerkesztői izenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, negyedévre 3 korona, egyes szám ára 24 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Junius 14. Flandriában és az Artoisban helyenkint erős tüzéségi harc. Yperntől keletre a németek aknákkal pusztításokat okoztak az angol állásokban. A Douvetól délre kisebb előtéri harcok. Vaucailontól és Soissonstól északra keletre francia támadást vertek vissza a németek. Német nagy repülőgépek egy raja tegnap délelőtt Londonra, az erődítés fölött bombákat dobott le s jó találati eredményt figyelt meg. Erős védőtűzés és több légi harc ellenére, melyekben egy angol repülő a Themse fölött lezuhant, valamennyi repülőgépet sértetlenül visszatért. Az olasz harczterem a hét közép fensikjén tüzéségi harc.

Junius 15. Kelet-Galicziában és Wolhyniában több helyen tartós az oroszok élénk harczi tevékenysége. A nyugati harczterem Ypern és Armentières között tegnap este fél kilenczkor erős pergőtűz indult meg, a mely az egész vonalon angol támadások következtek. Egyes helyeken reggelig tartó harc után a német biztosító osztagok visszanyomták a támadásokat. Az Artois-arcozon vonalon az angolok Monchyól keletre megtámadták a német árkokat, egyes helyeken be is törtek, de ellentámadással azonnal kiverték őket. A Bois de Sart-tól nyugatra egy árok-darab még az ellenség kezén van. A Chemin des Dameson

felelét a tüzercz. Az olasz harczterem Karintiában a Plöcken és Flitsch-szakaszon az ellenség tüzéségi tüze a legnagyobb hevessegre fokozódott. A Rombonon levő állásaink elleni támadást visszavertük.

Junius 16. Az oroszok ágyútüze Kelet-Galicziában helyenkint erősebb lett. A nyugati harczterem a flandriai harczvonalon csak délután fokozódott a harczi tevékenység. Erős tűz alatt állt Hollebeke vidéke és a Warnetontól nyugatra eső terület. Az Artois-harcvonal több helyen heves harcok. Az angolok tegnap Loostól keletre újra támadtak; a németek elhárították a támadást és az ellenséget ott, a hol behatolt, közelharczban visszaverték. Bullecourtól nyugatra a németek erőteljes ellentámadással kiszorították az angolokat, a kik korán reggel második árkaikig törtek előre. Az olasz harczterem a Plöcken-szorosnál az ellenség tevékenysége igen élénk. A határ-gerinczen a Sugनावोल्гыtól délre visszavertük az ellenséget. A Zebioterületen meghusult egy ellenség előretörés.

Junius 17. Magyarország keleti határán helyenkint járőrszolgálat. Brzezanyán orosz felderítő osztagokat visszavertünk. A nyugati harczterem Flandriában Yperntől délkeletre és Armentières-től északra este erős tüzéségi harc. Warnetontól délnyugatra a németek angol előretöréseket vertek vissza. A Labassée-csatornától az Arras-Cambrai-i vasútig élénk tüzéségi tevékenység. Monchy és Croiselles mellett az angolok este és reggel folytatták előretöréseiket. Monchyól keletre simán verték őket vissza, Bullecourtól északra azonban benyomultak a német árkokba, de a németek ellentámadással kiverték őket. Az Aisne-harcvonalon a tűz átmenetileg jelentéktelenen fokozódott. A Chemin des Dameson a németek betörték a Hurtebise-majorjól északra nyugatra levő francia állásba, hatalmukba kerítették egy hegyormot s azt három erős ellentámadással szemben megtartották.

Junius 18. A nyugati harczterem az Yser-csatornánál, Ypern mindkét oldalán, a Lysnél és Labassée-től a Sensée-patakig élénk tüzéségi tevékenység. Sarnetonól délnyugatra, Vermellestől keletre és Loosnál az angolok felderítő előretörései meghusultak, úgyszintén Croisellestől keletre egy előretörésük. Az olasz harczterem a Rombon-szakaszon kiverték az ellenséget egy támaszpontból.

Junius 19. A Valeputna-szakaszon visszavertünk egy orosz előretörést. A nyugati harczterem a flandriai és Arras-harcvonalon a tüzéségi harc vál-

Halodant
Fog-Krém Sarg, Wien.

Csizfürdő. Gömörmege.

Rádióaktív jód-brómos sósfürdő.
Teljes üzemben. Vágyágyoscsészt előmozdító ásványvíz. Ajánlatos gyermeknek, serdülőnek, ideg-betegnek, gyomorbetegnek, érelmeszesedésben szenvedőknek, stb. Gyógyvíz- és fürdőismertetőt küld a Fürdőigazgatóság.

Használhatatlan
FOGSOROKAT
film és ezüsttörmelék, higany, ezüst-papír hulladékokat, zálogozódulást veszek:
Gross Antal, Budapest, VIII., József-körút 23.

VIDOR MARCELL
új verseskötve:
A HOLT KÜSZÖB DALOL
— Versek a nagy világegés idején. —

Ára 2 korona.

Kapható:
LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Ypéri Beauty

A REGGELI-TOALETT-HIÁNYOS
FODORMENIA LYSOLFORM
nélkül
üdítő kellemes hatásvú
ferőtelenítő szajviz.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)
Gyár és Zövellet: VIII, Baross-ú. 85.
Fiókok: II, Fő-ú. 27, IV, Eökl-út 6, Keo-komti-ú. 14, V, Harmad-ú. 4, VI, Teréz-krt 39, Andrásy-út 18, VIII, József-krt 2.
Telefon: Józ. 2-37

Hűvösvölgyi Park-szanasorium
Klimatikus, fizikális és diétás gyógyintézet.
Budapest, I., Hűvösvölgyi út 78. Vilamos megálló. Telefon 145-90.
Ajánlatos bel- és idegbetegeknek, időseknek, Hűvösvölgyi Szobák, úgy mint eddig, az egész nyári évszakra bérlelhetők. Egész éven át nyitva.

1³/₁₀ fillér 1 tojás
fennmaradási költsége, mert 1 üveg Siloform csak 1 K 80 f és az teljesen elég, hogy 100 tojást akár évekig is friss állapotban tartsa. — Leggyorsabb használat. — A Siloform tojásokonzerváló kapható fűszerüzletekben és drogériákban. — Főraktár:
Keleti Kereskedelmi R. T.
Budapest, VII., Almásy-tér 3. szám.

Magyar Törvények, a Franklin-Társulat zsebkönyveiben
megjelent
AZ ÚJ EGYENES ADÓTÖRVÉNYEK
Jövedelemadó. Vagyonadó. Nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adója. Hadnyereségadó. III. oszt. kereseti adó.

Készítették
RÓTH PÁL dr.
bp. m. kir. adófelügyelőségi s-titkár
és
TÉRFY GYULA dr.
miniszteri tanácsos.

Ára kötve 12 korona.
Kapható minden könyvkereskedésben.

tozatlanul tart. Monchytól keletre német roham-csapatok kivetették az angolokat néhány június 14-ike óta még kezükön maradt árokból. A Hurbise-majortól és kutyáktól a francziák megkísérelték a tőlük nemrég elfoglalt árokok visszavevését; kétszeri támadásukat a németek visszaverték. A Champagneban a Mout Haubetől délnyugatra az ellenség benyomult a németek állásaink egy kinyúló részébe. Este az elfoglalt terület kiszélesítésére irányuló előretörést visszaverték. Az olasz harczterén a hét község fensikjén és a Sogana-völgyben, Asiago és a Brenta közt tegnap óta új, heves tűzserégi csata folyik.

Június 20. A nyugati harczterén az Yser és Lys közt a tűzserégi tűz este mindentűt nagy hevességet ért el. Hasonlóképp élénk a tűzvekenység a Labassée-csatornától a Scarpeig. Lenstől délnyugatra a Sauche-patak északi partján a németek az angolok támadását visszaverték. A közepén azonban sikerült az ellős német vonalakba betörniök. Német ellentámadás megakadályozta őket sikerük kiszélesítésében. A Champagne nyugati részében a németek erőteljes ellentámadással visszaverték a június 18-án elvesztett területét. Az olasz harczterén a hét község fensikjén huszonnégy órai tűzserégi előkészítés után megindult az olaszok gyalogsági támadása, mely különösen az északi szárnyon a Monte Forno szakaszán volt erős. Minden roham megtört csapataink ellenállásán. A Cima dei Dieci területén elért néhány megszállási tényeregeink legnagyobb részétől is fosztotta az olaszokat ellentámadásunk.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: REITTER OSKAR, Nagybecskerek r. tan. város nyug. rendőrkapitánya, Torontálvármegye törvényhatósági bizottsági tagja stb. 60 éves korában, Nagybecskerekben. — DRASKÓZI és JORDÁNFÖLDI IVÁNKA BÉLA, 77 éves korában, Maglódon. — Dr. REIMANN SIMON, tóvárosi ügyvéd, 73 éves korában, Budapestben. — Dr. BOKOR JÓZSEF tanár, tanügyi és bölcsészeti író, 74 éves korában, Budapestben. — FEKETE GÁBOR, titkos tanácsos a kolozsvári királyi táblának volt elnöke, 72 éves korában, Kolozsvárott. — ULLERICH GYULA, székesfehérvári nyug. polgári iskolai igazgatótanár, 71 éves korában, Budapestben. — KERÉKGYÁRTÓ ISTVÁN, miniszteri tanácsos, a II. osztályú polgári hadierdemkereszt tulajdonosa, 61 éves korában, Budapestben.

ten. — POSEWITZ TIVADAR, földtani intézeti főgeológus, 66 éves korában, Budapestben. — TAKÁCS AURÉL, törvényszéki bíró, a budapesti büntető-törvényszéknek hosszú ideát volt vizsgálóbírája, 42 éves korában, Budapestben. — Dr. LICHTMANN HENRIK, újpesti orvos, Újpesten. — Péchujfalusi PÉCHY BÉLA, Szabolcs vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, a felső szabolcsi református egyházmegye világi tanácsbírája, a nyirmai református egyház főgondnoka, Nyirmaiban.

Sállyi és színhárváljai ÖV. BALLA KÁROLYNÉ, szül. Báts Rozália, 75 éves korában, Budapestben. Az elhunytban Balla Károly fővárosi árvászeiki főnök, édesanyját gyászolja. — ÖZV. BRUNNER FERENCZÉNÉ, szül. Fusch Borbála, 76 éves korában, Esztergomban. — ÖZV. VÁRPALOTAI HAJAS SZOMONNÉ szül. Kappel Vilma, 67 éves korában, Esztergomban. — ÖZV. MÁRTONFFY MÁRTONNÉ, szül. Klupathy Mária, 69 éves korában, Budapestben. — PRÁGAY MÁRIT, postakiadó, az ezüst koronás érdemkereszt tulajdonosa, 24 éves korában, Budapestben. — SCHÖNVIINSZKY MARISKA, 15 éves korában, Budapestben.

A «VASÁRNAPI UJSÁG» 64-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

A «Vasárnapi Ujság» színes képmel-lékleteket is ad, több színben művésziileg kivitt képeket.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 5 korona, fél-évre 10 korona.

A «Vasárnapi Ujság» a «világkrónika»-val negyed-évre 6 korona, félévre 12 korona.

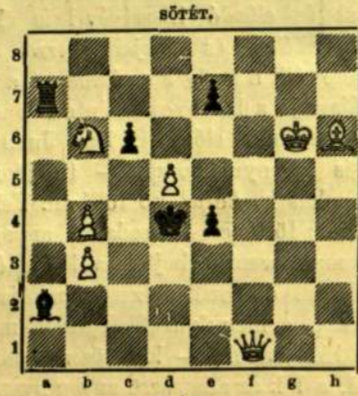
Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhiva-talába, Budapestben, Egyetem-utca 4. szám kül-dendőik.

Szerkesztői üzenetek.

Harangszó. Manapság már nincs hatása az olyan el-kopott históriának, mint a mely ebben a ballada-félében meg van írva. A hirtaslegény. Molnár Ferencz Liliomjának vissz-hangja ez a jelenet, minden eredeti is nélküli. Feith bácsi élettörténete. A novella nem igazi ím-ber munkája; van benne bizonyos rutin, de épen az hiányzik belőle, a mi egy írást irodalmi értékűvé tesz. Nincs levegője, perspektívái nem az életbe nyulnak, csak irodalmi sablonokba s eredeti elbeszélői hangja sínes.

SAKKJÁTEK.

3062. számú feladvány Schlechter Károlytól, Bécs.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KEPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 21-dik számában megjelent képtalány megfejtése: A szívo szerelmé oly csapongó, újút soha sem tudja más.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Második kiadásban jelent meg

DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD REGÉNYE:

TŰZPRÓBA

Ára 6 korona.

A Franklin-Társulat kiadása.

Kapható minden könyvkereskedésben.

Sajtó-nyilatkozatok

Drasche-Lázár Alfréd «Tűzpróba» című regényéről.

«Az Ujság». 1917 január 14.

A legjelesebb reflektor fényével világít bele a szerző néhány arisztokrata családnak belső életébe és megdöbbentő képeket tár elénk, a miknek a pénz és szerelem, az a minden kaszt-szellemnek fityeg hányó örök erősség a rugója. Drasche-Lázár Alfréd sok élvezetel nyújtó, komoly és tartalmas regényt írt: büszke is lehet erre az újabb és kiválóan sikerült műve.

«Budapesti Hirlap». 1917 január 14.

Az elbeszélés folyamatos, az alakok — kivált az arisztokrata tiszték — biztos kézzel rajzolódtak meg, mesészővése ügyes és érdekesítő. A regény föltétlenül irodalmi értékű és írója java terméséből való.

«Pester Lloyd». 1917 jan. 17.

Olyan regény, melyet lázas érdeklődéssel olvas végig az ember. Tarkán csillannak el előttünk a megragadó események, mesterien vezetve kanyarganak a cselekmény útjai az utolsó jelenet színtere felé. De mindenütt marad idő és tér, a karaktereket megmintáznai, a sajtóságos atmoszférát illatát felfogni, szóval a milieut megadni.

«Az Est». 1917 jan. 18.

A regény meséje érdekes és az arisztokrata világ rajzában sok helyt az élet igazságának fénnyel világít rá az alakokra és milieure.

«Magyarország».

A «Tűzpróba» szatirikus regény; a szatirikus regények azon előkelő családjából, a mely nem írja címűl a szatíráit. A mesében, a történetben, a regényhősök beállítá-sában, a sorok között bujkál el a rendkívüli írői tulajdonság, mint egy halk mosoly az élet és az emberek furcsaságain. Az olvasó megnyugvással és meglepődéssel ejti ölébe a könyvet. (Krúdy Gyula).

«Pesti Hirlap». 1917 január 21.

Drasche-Lázár Alfréd nagy szerződen megrajzolta a társadalmat, melynek megírását feladatát tűzte ki, nem csak egy írói erővel oldotta meg a regény legkényesebb társadalmi problémáit és olyan szép helyeket nyújtott a regényben, hogy némelyiket kétszer is el kell olvasni.

«Aikotmány». 1917 január 19.

Drasche-Lázár Alfréd mindezt az alakok éles rajzával és a helyzeteknek filozófiaiul mély kiaknázásával mondja el. Mesészővése mindvégig fordulatos, nyelve magyaros és gondülkeny.

«Világ». 1917 január 21.

Egészen lendületes perdüléssel hozza Drasche-Lázár ezt a történetet, erős, egészen a brutalitásig biztos milieuraival. Biztos konstrukciója, érdekes és izgalmas adó epizód-jai és jó figurái az értekes írói munkát nagyon érdekes és élvezetes olvasmányyná teszik.

«Magyar Hirlap». 1917 január 21.

Eseményekben érdekes, frissen perdülő, szándékaitban jóbisméni, hatásában komoly regényt írt Drasche-Lázár Alfréd. Nemesak érdekes, lebilincselő olvasmányt ad, de becsüle-tes művészi munkát is.

«8 órai Ujság». 1917 január 31.

Drasche-Lázár Alfréd regénye méltó feltűnéssel jelent meg a könyvpiacpon. Sok mondanivalója van és magából ad értéket ahhoz, a mit az életből észrevesz.

«Pesti Napló». 1917 február 2.

Hatásai, melyeket egyszerűen és szerény eszközökkel állít elő, mindig bevalnak. Humora szeretetreméltó, őszinte, csendes. Elbeszélő hangja rokonszenves, megnyerő, kellemes.

«Budapest». 1917 január 7.

Valóban, az illusztris írónak ez a műve sokkal több mulattató olvasmánytál. Való-ságos társadalmi tanulmány, a melyet csillogó szatíra szót az a meleg érzések sok kép jele-nében bámulatos megfigyeléssel párosulnak. Gyönyörű és nemes tendenciájú, főlemelő hatású és mindvégig érdekes a regény

«Népszava». 1917 március 25.

A kép, melyet Drasche-Lázár regénye elénk tár, azért jellemző, mert kórképe az egész magyar közéletnek.

«Die Zeit». 1917 március 17.

A «Tűzpróba» egy tehetséges, bátor, finomérékű és a mit szintén nem szabad elfelej-teni, szabad szellemű író műve.

RENDELÉS NÉL SZIVESKEDJÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI

Országos Hangjegykölcsönző Intézet

Budapest, IV. ker., Sütő-utca 2. szám, félemelet. (Deák-tér mellett.)

Hangjegykölcsönzőnk feloleli a komoly és könnyebb zene-fajkat, melyek az népdomsággal folyton kiegészítettek.

Előfizetés: 3 óra 15—K, 6 óra 28—K, 12 óra 52—K.

Az előfizetés beérkezével megküldjük kimerítő jegyzékünket. Birtosíték 10 K, mely az előfizetés megszűnésékor visszaadatik.

Folyton Ujdonságok. Országos Hangjegykölcsönző Intézet Budapest, IV., Sütő-utca 2. félem. (Deák-tér mellett)

Advertisement for Boroka medicine, featuring an illustration of a man with a staff and text describing its benefits for various ailments like rheumatism and skin diseases.

Advertisement for Vadászportot üzők (Hunting Port), promoting a specific brand of wine.

Advertisement for Nimród, featuring a large illustration of a stag and text describing it as a hunting companion and a source of joy.

Advertisement for Szép keblet (Beautiful Chest) by V. U. Schröder-Schenke, promoting a health product for chest ailments.

Advertisement for Gyászesetben (In Grief) by Haltenberger Vilmos, promoting a product for emotional relief.

Advertisement for Patkánin (Squirrel) by Jótállás, promoting a health product.

Advertisement for 100 tojás 1 K 80 f (100 Eggs 1 K 80 f) by Keleti Kereskedelmi R. T., promoting a product for health or nutrition.

Advertisement for Molnár Ferencz's book 'Az Óriás és egyéb elbeszélések' (The Giant and other tales), published by Franklin-Társulat.

Advertisement for Brauwetter János's watch and chronometer repair services, located in Szeged.

Advertisement for 'Das Literarische Echo' magazine, highlighting its literary content and subscription information.

Advertisement for 'A Társaság' (The Society) magazine, discussing its focus on social and literary topics.

Advertisement for 'Az Aëro' magazine, promoting its focus on aviation and flight-related topics.

Advertisement for 'Országos Hangjegykölcsönző Intézet' (National Music Lending Institute), providing details on borrowing music scores.

Betegtoló-kocsikat

rokkantak és amputáltak részére jóállás mellett a legújabb és legegészségesebb kivitelben, valamint a betegpoláshoz szükséges összes cikkkel, műkálykával, műfűzőkkel, járó és nyújtógépekkel a technika legmodernebb elvei szerint gyárti:

KELETI J.
Budapest, IV., Korona-herceg-utca 17. szám.
Alapítva 1878. Tel. 13-76.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

EZT OLVASSA!

As idény legszenzációsabb tréfás hanglemez ezime:

„Gyárfás telefonál“

Gyárfás Dazsó, Budapest legnépszerűbb és legkacagatóbb komikusa, sohasem mutatta meg jobban kiváló művészetét, mint: ennél a felvételnél. A nagyszerű komikus ugyancsak megkacagattja ezen a lemezen a hallgató közönséget. Kizárólagos joggal kapható

WÄGNER

„Hangszer-Király“-nál,
Budapest, József-körút 15. — Telefon.

Az ára: 6 darab ócska hanglemez, pénzért ez a lemez nem kapható. — Beszélőgépek 500 koronáig. Dalszóveges lemez és hangszerárjegyzék ingyen!

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK A KIADÓHIVATALBAN. BUDAPEST, IV. KER. EGYETEM-UTCA 4.

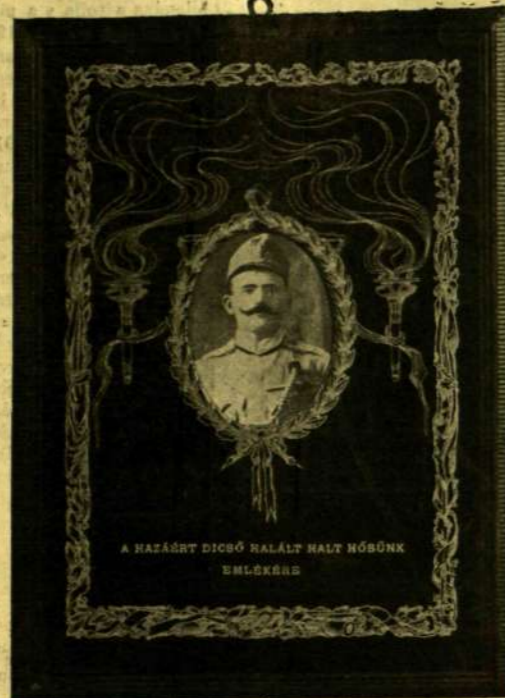

Kinek van szeplője?

Vagy bármely más folt, bőrtisztatlanság az arcán? Az használja teljes bizalommal **Rosnyay Szeráj arczenőcsét.**

mely egyedül szer az arc tisztításánál, szeplők, mitesszerek, pattanások eltávolítására. Használatára az arc pár nap alatt bárszínűvé és hófehérre változik. Egy kis téglát 50 fill., nagy téglát 1.00 K. Készítő: Rosnyay Szeráj, Arad. Helyi ártól 1.00 K. Hozzájárul: Rosnyay Szeráj, Arad. Hozzájárul: Rosnyay Szeráj, Arad. Hozzájárul: Rosnyay Szeráj, Arad.

Készítő: Rosnyay M. Gyógyserum, Arad, Szabadság-tér 8.

Eredeti nagyság 10x28 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függeszthető, asztalra is állítható.

Őrizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen diszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiret alapon, ezüst nyomással) melybe hősi halált halt kedveseink arcképét elhelyezhetjük, egy levelezőlapon történő megrendelésre bérmentve küld

Méhner Vilmos kiadóhivatala, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ára 2 korona.

Nincs többé romlott tojás!

A tojást évekig is kizárólag csak a

SILOFORM tojaskonzerválószertartja frissen.

100 tojáshoz elég egy üveg, melynek ára 1 korona 80 fillér.

Kapható minden fűszerüzletben és drogériában, vagy a főraktárban

KELETI KERESKEDELMI RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
Budapest, VII., Almássy-tér 3.

Figyelmeztetés! Ne fogadjon el helyette más értéktelen utánzatokat! A Siloform kiválóságát számos hála- és köszönőlevél bizonyítja.

TÉLI és NYÁRI GYÓGYÜZEM BAD NAUHEIM TAUNUS MELLETT

Kiváló gyógyeredmények szivbajoknál, kezdődő érlemzesedésnél, izom- és ízületi rheumánál, kőszvény, hátgerinc-, női- és idegbajoknál.

Az összes új gyógyszerközk. Gyönyörű park és erdei sétányok.

Kérjünk a „Geschäftszimmer Kurhaus-Bade“-től legújabb A 148. sz. tájékoztatót. Az üdülőhely osztrák-magyar monarchia, török és bolgár hadsereg és tengerészet részére, a szövetséges államok tisztjeinek és egészségügyi tisztjeinek ingyenes felvételt nyújt.

26. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JULIUS 1.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér. Előfizetési feltételek: Egészévre — 24 korona. Félévre — 12 korona. Negyedévenként 1 koronával több. Negyedévre — 6 korona. A „Világkrónika“-val Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

GRÓF ESTERHÁZY MÓRICZ MINISZTERELNÖK BESZÉL.

AZ ÚJ KORMÁNY BEMUTATKOZÁSA A KÉPVISELŐHÁZ JUNIUS 21-IKI ÜLÉSÉN. — Erdélyi fényképe.